

ERDÉLYI ÖRMÉNY GYÖKEREK

f ü z e t e k

„Emlékek nélkül, népeknek híre csak árnyék...”
(Vörösmarty Mihály)

az Erdélyi Örmény Gyökerek
Kulturális Egyesület
kéthavonta megjelenő kiadványa
XX. évfolyam 223. szám
2016. május-június

Tisztelt Olvasóink!

2015-től az EÖGY füzetek *minden páratlan* hónapban jelenik meg, míg a Fővárosi Örmény Klub *minden páros* hónapban kerül megrendezésre a hónap harmadik csütörtökén. Mindenkit szeretettel várunk a Pest Megyei Kormányhivatal Nyáry Pál termébe, bejárat a Budapest V., Városház utca 7. szám felől.

Örmény katolikus szentélyek – oltárok

Erzsébetvárosban az idők folyamán több templom és kápolna is volt. Valamikor kilenc örmény katolikus Istenháza volt a városban. *Dániel Pál* és *Fodor Lukács* 1740-ben a Szent Kereszt tiszteletére, *Isekucz Miklós* és *Lázár János* 1751-ben a főtéren építtették kápolnákat. *Török Tódor* 1771-ben Keresztelő Szent János tiszteletére építtették templomot („alsó templom”). Később az az evangélikus szászok temploma lett. A velencei mechitaristák 1720 után telepedtek meg a városban, 1753-ban iskolát, rendházat és templomot építettek Szent Péter és Pál apostolok tiszteletére. 1921-ig működtek itt. Ma ez a római katolikus plébániatemplom. Íme, megismertük a város történetéből néhány áldozatkész hívó nevét, meg a kedvelt szentekét is. A két templom sorsa pedig az „ökumenét” szolgálta!

dr. Sasvári László

Lapunk az interneten: a www.magyarormeny.hu honlapon is olvasható. Elektronikus levélcímünk (e-mail): magyar.ormeny@t-online.hu

Visszatekintés a Velünk élő kultúrák: Örmények országos középiskolai tanulmányi versenyre

Közel másfél év telt el a verseny kidolgozása és megvalósítása, az első három helyezett csapat jutalomútja között. Sok munka és izgalom: hogyan fogadják a diákok a nem kevés elvárásunkat, sikerül-e bennük a kíváncsiságot felébreszteni, hogy minél többet tudjanak meg rólunk, erdélyi örmény gyökerű magyarokról. Sikerült a tervünk és boldogok voltak a diákok is, amikor meg tudták válaszolni a kérdéseket, feladványokat. Nekünk is nagyszerű volt látni a 13 téma feldolgozását, kérdéseit, elvárt válaszait, amelyek összességükben az igen gazdag múltunkat, kultúránkat gyűjtötte egy hatalmas csokorba. Az eredmény egyetlen forrásanyag lett, amely a kb. másféltucat szakkönyv tematikus feldolgozását foglalta magába, így lehetővé téve az egységes elbírálást. Az első három helyezett csapat teljesítette azt a feltételt is, hogy beszámoljon, mit jelentett számukra a verseny. Büszkén állapíthatjuk meg, hogy a Verzár Oxendiusz örmény katolikus püspök halálának 300. és az Örmény Genocídium 100. évfordulója tiszteletére megrendezett országos tanulmányi verseny sikeresen betöltötte célját. A 19 középiskola diákjai, tanáraik, szüleik, környezetük, a verseny döntőjén résztvevők, sok százan megismerhették az erdélyi magyarörmény – örmény kultúrát, az Örmény Genocídium borzalmaikat, mely által maradandó nyomot hagytunk a fejekben, lelkekben. A kőnél maradandóbbat!

M

A verseny tanulságai számunkra

Ötfős csapatunkból négyen tizedikesek vagyunk és osztálytársak (*Adorján András, András Levente, Kapui Nikolett, Török Dávid*), egy tagunk (*Schmidt András*) kilencedikes. Az összekötő kapocs közöttünk *Lőrinczy Anna*, mindannyiunk történelemtanára.

A csapat összetétele változatosan alakult, az online fordulóban csak négyen versenyeztünk, mert az eredeti ötödik tagunk, aki egy harmadik osztályból jelentkezett, végül nem jelent meg. De nemcsak ebben különbözött a végső összeállításunk, hanem abban is, hogy Niki helyett egy másik osztálytársunk szerepelt. Ő szintén lelkes töriversenyző, de a döntőre készülésközben kiderült, hogy

ugyanazon napra szerveződött egy másik elfoglaltsága, egy másik csapatverseny, amelyről nem hiányozhatott. A döntő kihívásaival megismerkedve felmértük, hogy hárman kevesen leszünk, így szerveztük be Nikit és Andrist, a közöttünk lévő kapcsolat és rátermettségük, érdeklődésük, versenyképességük miatt.

Ezt a beszámolót a döntő ötfős személyzete készítette.

A verseny tanulságait két részre osztanánk. Egyrészt technikai tapasztalatokra, másrészt az örmény kultúrával való ismerkedésünkhöz kapcsolódó tapasztalatainkra. Technikailag három kihívással kellett megküzdenünk: egyrészt a nyomasztóan sok felkészülési anyag

feldolgozásával, befogadásával, másrészt azzal, hogy hogyan tudjuk az online feladatlapot minél hatékonyabban kitölteni. Mindkét kihíváshoz nagy fegyelem és jó összmunka kellett. A harmadik kihívás a döntőn való „élő” szereplés volt, bár alaposan készültünk, a hatalmas anyag miatt fogalmunk sem volt arról, hogy eleget-e ahhoz, hogy legalább tisztességesen helyt álljunk, és izgultunk azon is, hogy hogyan fognak elsülni az előadásaink, főleg a salátakészítés. Utólag minden „bejött”...

Az online fordulóban mind a négyen intenzíven végigdolgoztuk a három órát úgy, hogy végül szinte minden beadható lett, és tudtunk úgy együtt eredményesen tevékenykedni, hogy közben nem veszünk össze! Ez mindenképpen jó, önbizalom-növelő és csapatépítő tapasztalat volt. A döntőre való készülésközben ez sokat segített, és az, hogy a két új tag jól bele tudott illeszkedni a csapatba, mindketten szó nélkül elfogadták a nekik kiosztott feladatokat, és rendszeresen végre is hajtották.

A döntőn nagyon jól éreztük magunkat, úgy láttuk, hogy mi vagyunk a legnyüzsgőbb csapat, mi tényleg élveztük a versenyzést, az ottlétet, (mi kissé fegyelmezetlennek is éreztük magunkat, de a Tanárnő megnyugtatóan bennünket, hogy ennyi eleveenség belefér a verseny izgalmába). Úgy láttuk, éreztük, hogy mi vagyunk a legvidámabb csapat.

Bár a versenyre utazva szorongtunk azon, hogy eleget tudunk-e, mert csak azt éreztük, hogy közel sem tudunk mindent, amit a felkészülési anyagból tudhatnánk, utólag mégis úgy éreztük, nagyon sokat tanultunk. Mind az ötünk számára izgalmas élménnyé vált az örmény kultúrával való ismerkedés, olyan gazdagságot, sokszínűséget ismertünk meg, amiről fogalmunk sem volt. Bármelyik területtel

kezdtünk foglalkozni (vallás, irodalom, képzőművészet, főzés, zene) azt láttuk, hogy nagyon sok és sokféle, az első érzésünk mindig az volt, hogy ezt mi nem tudjuk befogadni! Hogy kinyitunk egy ajtót, belépünk valahova, aztán ott még számos más ajtóba botlunk, és nem tudunk választani, hogy merre is induljunk tovább, anynyi minden van!

Nagyjából annyit tudtunk, hogy létezik valahol a Kaukázus körül Örményország, és hallottunk az örmény genocídiumról is már, de arról, hogy például hány örmény él világszerte Örményországon kívül, hogy milyen hagyományos nagy örmény közösségek vannak, hogy létezik külön örmény ábécé, keresztény vallás, hogy a legrégebbi anyanyelvi Biblia az örményeké – ezek mind új és nagyon izgalmas ismeretek voltak számunkra. Az is megragadott bennünket, hogy milyen erős összetartozás van az örmények között, hogy a különféle örmény közösségeknek ugyan megvan a saját történelme, kultúrája, mégis, bárhol, bármilyen körülmények között élnek, bármivel foglalkoznak, nagyon erős minden örményben az örménységhez való tartozás tudata. Meglepődtünk azon, hogy milyen sok és közismert, örmény gyökerű szereplője van a magyar kultúrának és történelemnek.

Külön élmény volt a győri örmény közösséggel megismerkednünk. Az ehhez kapcsolódó feladat megijesztett bennünket, mert ugyan viszonylag részletesen tanultunk Győr történelméről, de örmény vonatkozásokra nem emlékeztünk, és nem is nagyon találtunk említésre méltó momentumokat. Így meglepő volt, hogy milyen nagyszámú a győri örmények közössége, hogy a város életének mennyi területén jelen vannak, hogy milyen színes a közösségi életük, és ugyanazt

tapasztaltuk, mint általános tanulmányainknál: mennyire ragaszkodnak örmény gyökereikhez, mennyire fontos nekik, hogy az örmény kultúra elevenen éljen. Arról beszélgettünk, hogy milyen érdekes, hogy úgy tudnak egyszerre igazi győriek lenni, hogy közben büszke örmények is.

Amikor jelentkeztünk a versenyre, egyikünk sem gondolta, hogy ennyi mindent megtanulunk, igazából még a döntő után is inkább azt éreztük, hogy mennyi mindent nem tudunk még. Végül mindkét forduló feladatai inspirálóak voltak számunkra. Sajnos nem tudtunk mindent, de nem voltak sem ijesztően, nyomasztóan nehezek a feladatok, sem annyira könnyűek, hogy félvállról lehetett volna venni őket, meg kellett dolgoznunk a megoldásért. Természetesen nagyon örülünk a győzelemnek, az erdélyi útnak, ez

a konkrétan megfogható nyereségünk, de hálásak vagyunk azért a tudásért is, amelyet a vetélkedőn szereztünk, hogy egy kicsit megismerhettük a nagyon izgalmas, sokszínű és gazdag örmény kultúrát. Köszönjük szépen az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesületnek, dr. Issekutz Sarolta Elnök Asszonynak, a szervezésben és lebonyolításban résztvevőknek, hogy lehetővé tették számunkra az örmény kultúrával való ismerkedést, köszönjük az első díjat jelentő utazást.

A Kazinczy Ferenc Gimnázium és Kollégium csapata:

Adorján András,
András Levente
Kapui Nikolett,
Schmidt András
Török Dávid

560-2016 – EÖGYKE/D

Transsylvania Tours - Kolozsvár

Magyarörmények nyomdokain Erdélyben 2016

Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület diákprogramja

ÚTVONAL: Budapest – Makó – Nagylak – Arad – Máriaradna – Marosillye – Déva – Csernakeresztúr – Szászsebes – Gyulafehérvár – Balázsfalva – Medgyes – Erzsébetváros – Segesvár – Csíkszereda – Csíksomlyó – Csíkszépvíz – Gyergyóújfalu – Gyergyószentmiklós – Gyilkos-tó – Békás-szoros – Gyergyóújfalu – Gyergyóditró – Marosvécs – Gernyeszeg – Marosvásárhely – Szászrégen – Szamosújvár – Kolozsvár – Bánffyhunad – Királyhágó – Nagyvárad – Ártánd - Budapest

Időtartam: 7 nap (2016.04.25-05.01)

Autóbuszos útvonalhossz: kb. 2000 km.

Ellátás: félpanziós (reggeli, estebéd és úticsomag)

Szükséges felszerelés: túraruházat, sportcipő, elemlámpa

FŐBB ESEMÉNYEK:

- Találkozó az erdélyi magyarörményekkel Gyergyószentmiklóson és Szamosújváron
- Örmény diaszpóra emlékhelyei Csíkszépvízen, Gyergyószentmiklóson, Erzsébetvárosban és Szamosújváron

- Koszorúzás az Aradi Vértanúk emlékművénél és a Szabadság szobornál
- Kegyetemplom Csíksomlyón és Máriaradnán
- Erdélyi magyarörmények apostoli kormányzójának székhelye, érseki székesegyház Gyulafehérváron
- Erdély védőszentje: Szent László ereklyéi a nagyváradi székesegyházban
- Szent Ferenc Alapítvány tevékenysége és *Böjte Csaba* testvér szeretetotthona Déván
- Városnézés Kolozsváron, Nagyváradon, Aradon és Marosvásárhelyen
- Erdély földrajza, történelme és kultúrtörténete Gyulafehérváron
- Az örmények és az erdélyi magyarörmények története Erzsébetvárosban
- Erdélyi százok története Medgyesen
- Csángók sorstörténete Csernakeresztúron
- Kőműves Kelemenné balladája a dévai várban
- *Kallós Zoltán* mezősegi, kalotaszegi és csángó néprajzi gyűjteménye Válaszúton
- Megemlékezünk:
 - o A Hunyadiakról Gyulafehérváron és Vajdahunyadon
 - o *Hunyadi Mátyásról, Bocskai Istvánról, Bolyai Jánosról* és *Reményik Sándorról* Kolozsváron
 - o *Fráter Györgyről, János Zsigmondról* Gyulafehérváron
 - o *Bethlen Gábor* Marosillyén
 - o *Szenczi Molnár Albe tről, Apáczai Csere Jánosról, Tótfalusi Kiss Miklósról* és *Reményik Sándorról* a Házsongárdi temetőben Kolozsváron
 - o *Kiss Ernőről* és *Lázár Vilmosról* Aradon
 - o *Petőfi Sándorról* Fehéregyházán
 - o *Czetz Jánosról* Piskin
 - o *Ady Endréről* Csucsán és Kalotaszentkirályon
 - o *Puskás Tivadarról* Gyergyóditróon
 - o Urmánczy családról Maroshévízen
 - o *Márton Áronról* Csíkszentdomokoson és Gyulafehérváron
 - o *Wass Albe tről* Marosvécsen, Vasasszentgotthárdon és Válaszúton
 - o *Apor Vilmosról* Segesváron
 - o Helikonistákról Marosvécsen
 - o *Tompa Lászlóról* Székelyudvarhelyen
 - o *Sütő Andrásról* Pusztakamaráson
 - o *Bogdánffy Szilárdról, Fráter Györgyről, Pázmány Péterrel és Vitéz Jánosról* Nagyváradon
 - o *Kányádi Sándorról* Nagyalambfalván
- Piski, kenyérmezei, medgyesi és a fehéregyházi csaták eseményei
- Vár és várkeletlyátogatás Segesváron (világörökség), Vajdahunyadon, Déván és Nagyváradon
- Kastélylátogatás Gernyeszegen
- Túrunk a Békás-szorosban, Vársonkolyoson
- Kazettás, fiatornyos templom Bánffyhunadon és népművészeti kirakóvásár Kőrösfőn
- Drakula legendárium és a történelmi valóság ismertetése Segesváron

- Csernakeresztúron, Gyergyóújfaluban és Kalotaszentkirályon személyes élményeken keresztül megtapasztaljuk az erdélyi emberek vendégszeretetét és őszinte barátságát

RÉSZLETES PROGRAM:

1.nap: Indulás: reggel 8 órakor a budaörsi Auchan előtti parkolóból

Határátkelő: Nagylak

Látnivalók: Arad (Szabadság szobor, Vértanúk emlékműve, kiemelt megemlékezés Kiss Ernő tábornagról és Lázár Vilmos ezredestől), Marosillye (Bethlen Gábor fejedelem szülőháza), Déva (várlátogatás libegővel és Bőjte Csaba szeretetotthona), Csernakeresztúr (bukovinai székely tájház)

Szállás és ellátás: az 1. napon Csernakeresztúron falusi vendéglátó családnál (2 ágyas szobák, fürdőszoba használat)

2.nap: Látnivalók: Vajdahunyad (Hunyadiak ősi várkastélya), Piski

(piski csata története és Csetz János ezredes szerepe a stratégiai győzelem kivívásában), Kenyérmező, Alvinc, Gyulafehérvár (érseki székesegyház, Hunyadi János kormányzó, Hunyadi László, Fráter György püspök, János Zsigmond fejedelem, Izabella királynő és Márton Áron püspök síremlékeivel), Medgyes (szász evangélikus erődtemplom), Erzsébetváros (örmény templom és temetőlátogatás), Segesvár (várlátogatás – világörökség), Fehéregyháza (Petőfi Sándor emlékhely), Székelyudvarhely, Libán-tető, Gyergyóújfalu

Szállás és ellátás: a 2. és 3. napon Gyergyóújfalu falusi vendéglátó családnál (2 ágyas szobák, fürdőszoba használat)

3.nap: Látnivalók: Marosfő, Csíkszentdomokos (Márton Áron püspök szülőháza), Csíksomlyó (kegytemplom), Csíkszépvíz (magyarörmény emlékhelyek: örmény katolikus templom, vigadó, múzeum, temető), Gyilkos-tó, Békás-szoros (séta a látványos szurdokvölgyben)

4.nap: Látnivalók: Gyergyóalfalu, Gyergyószentmiklós (örmény templom, Tarisznyás Márton Múzeum, örmény temető, találkozó a helyi magyarörményekkel), Gyergyóditró (Puskás Tivadar feltaláló szülőfalva), Felső Maros-áttörés, Maroshévíz (Urmánczy család története), Marosvécs (Wass Albert író emlékköve, Helikonisták asztala), Szászrégen

Szállás és ellátás: a 4. napon Szászrégenben a Marion szállodában (2 ágyas, komfortos szobák)

5.nap: Látnivalók: Gernyeszeg, (Teleki kastély), Marosvásárhely (városnézés), Pusztakamarás (Sütő András író szülőháza), Szamosújvár (Armenopolis, örmény templomok és temető, Rózsa Sándor sírja), Válaszút (Wass Albert szülőfalva, Kallós Zoltán néprajzi gyűjteménye)

Szállás és ellátás: az 5., 6. és 7. napon Kalotaszentkirályon falusi vendéglátás keretében (2 ágyas szobák fürdőszoba használat)

6.nap: Látnivalók: Kolozsvár (részletes városnézés, Házsongárdi temető), Torda Körösfő (népművészeti kirakóvásár)

7.nap: Látnivalók: Bánffyhunad (a legnagyobb kalotaszegi templom), Csucs (Ady Endre költő emlékhelye), Királyhágó, Vársonkolyos (rövid túra a Sebes-Körös vízorosában), Nagyvárad (városnézés, várlátogatás, Boldog Bogdánffy Szilárd vértanú püspök életútja és szobra a székesegyházban, Szent László ereklyék)

Érkezés Budapestre 18 óra körül

A bejárt helyek hangulatát szerepjátékokkal, tájba illő zenével, felolvasásokkal és a népköltészet remekeivel idéztük fel.

Találkozás az örmény közösségekkel

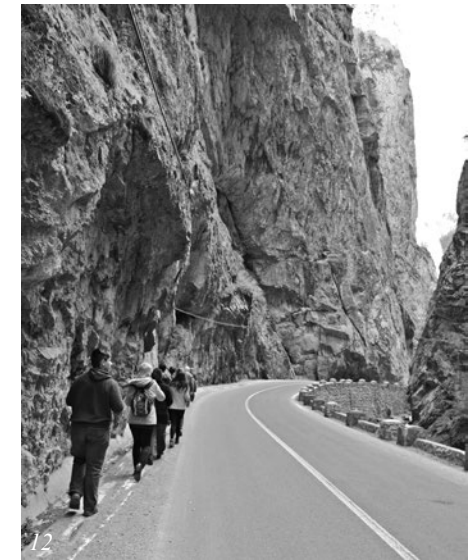
Erzsébetvárosban sikerült a templomot és temetőt meglátogatni és néhány percet *Vicelár Mariska* nénivel tölteni, a templomnak hosszú évekig gondozójával.

Kedves vendégfogadásban volt részünk Csíkszépvízen, ahol *Ajtony Gábor*, a Szentháromság Alapítvány elnöke, *Fejér István* alelnök, *Zakariás István* gondnok fogadott bennünket nagy szeretettel. Elmesélték a Szentháromság Alapítvány történetét, s megtekintettük a nagyon ötletesen berendezett szépvízi örmény családkról szóló kiállítás a múzeumban, valamint frissen sült kürtös kaláccsal és finom itallal kedveskedtek.

Gyergyószentmiklóson *Gál Hunor* plébános úr, *Zárug Aladár*, *Kulcsár László* fogadott bennünket, valamint egy csokorra való fiatalság. Bemutatták a szép templomot, a cintermet és megtekintettük az örmény közösségi házat, fejlesztéseiket. Jóízűen elfogyasztottuk a verandán a szendvicseinket, amelyhez kellemes ital is társult, majd a Tarisznyás Márton Múzeum igazgatójával találkoztunk és megtekintettük a múzeumot.

Szamosújváron *Szakács Endre* plébános, örmény katolikus vikárius fogadta kis csapatunkat és nagyon érdekes előadást tartott a fiatalságnak a templomról. A plébános úr részvétele a közös ebéden igen megtisztelő és kellemes volt.

Kolozsváron *Bálintné Kovács Júlia*, az Armenia Örmény-Magyar Baráti társaság elnökével és *Tőkés Erzsébet*találkoztunk a Házsongárdi Temetőben, megtekintve a magyar történelem és irodalom jeles alakjainak síremlékeit, az erdélyi örmény síremléket, majd a városnézés után Júlia meghívására felkerestük otthonában, ahol hatalmas ovális asztala mellett fogyasztottuk el szendvicsebédünket, jótékony ital kíséretében. Sikerült nemcsak az erdélyi örmény településeket, műemlékeket felkeresni, hanem az örtüzek védőit is meglátogatni, a fiatalságnak szerepük fontosságát bemutatni. *M*

Képaláírások:

1. Az aradi Szabadságszobornál koszorúzott a csapat
2. Gyergyószentmiklóson az örményeknél.
3. Gyergyóditróban, a templom előtt
4. Koszorúzás Wass Albert sírelméknél, Marosvécsen
5. Dzsida Jenő sírjánál a Házsongárdi Temetőben
6. Kolozsváron a Szent Mihály Templom bejáratánál
7. Csónakázás a tordai sóbányában
8. Gyergyószentmiklós, Zárug Aladár bemutatja az örmény katolikus templomot
9. Csíkszépvízi örmény múzeum
10. Szellőtető
11. Erzsébetvárosi örmény katolikus templomban
12. Gyaloglás a Békás szorosban

Fotók: Nagy Csaba Benedek

Erdélyi magyarok, örmény magyarok múltja és jelene

A *Velünk élő kultúrák – Örmények* tanulmányi verseny döntőjének első helyezett csapatát, a győri Kazinczy Ferenc Gimnázium tanulóit, mint fotós és általános segítő kísérhettem el Erdélybe. Korábban nem jártam még Erdélyben és diákcsoportot sem kísértem, ezért izgalommal teli várakozással készültem az utazásra. Ismerőseim történetei alapján nagyjából tudtam mire számítsak – gyönyörű tájak, vendégszerető, kedves emberek – de amit az utazás során tapasztaltam messze felülmúlta minden elképzelésemet. Egy igazán lélekformáló utazásban lehetett részem.

A kis csapatot *Dr. Szarka György*, mint honismereti vezető kalauzolta, aki szakértelmével, tudásával és kedvességével az utazás első pillanatától kezdve

lenyűgözött. Már-már feldolgozhatatlan mennyiségű információval látott el minket. Nem volt olyan tájegység, település, templom, temető, író, költő, akiről vagy amiről ne tudott volna érdekességgel, adattal, történettel, a fiatal csapat számára is emészthető, a lehetőségekhez mérten humoros módon szolgálni. Márpedig a program bővelkedett látnivalókban. Megismerkedtünk a magyar kultúra – több esetben örmény származású – nagyjai életének helyszíneivel, munkásságával és bepillantást nyerhettünk az örmény gyökerekkel rendelkező emberek életébe is. Történelmi helyeken koszorúztunk, Himnuszt, Szózatot énekeltünk és az út interaktivitását a nagyjaink által írt és a diákok által elszavalt költemények adták. Külön tiszteletre méltó, hogy az út

Csernakeresztúron a vendéglátóknál

során a program a csapathoz folyamatosan idomult. Amikor fejben már kezdtünk elfáradni jött egy kis természetjárás, hegy-mászás, így minden nap végére testben és lélekben egyaránt feltöltődve érkeztünk meg az aktuális szálláshelyünkre.

Az út során – lehetőség hiányában egy éj kivételével – minden nap magyar családnál, falusi vendéglátás keretében szálltunk meg. Az ezeknél a családoknál tapasztalt vendégszeretet és kedvesség leírhatatlan. Az ember természetesnek vehetné, hogy aki vendégfogadással foglalkozik, az kedves a hozzá érkezőkhöz, de itt többről volt szó. Olyan testvéri szeretettel fogadott minket mindenki, mint a rég nem látott rokonokat. Ilyet magyar ember, utazása során csak Erdélyben tapasztalhat meg. A zavarba ejtően bőséges közös reggelik és vacsorák során megízlelhattuk a környék gasztronómiai

nevezetességeit, az áfonyalekvártól kezdve, az erdélyi szalonnán át, a tölteletes káposztáig mindent.

Az utazás remek hangulatához nem utolsó sorban a győztes csapat, a győri Kazinczy Ferenc Gimnázium tanulói is nagymértékben hozzájárultak. Egy érdeklődő, lelkes és kitartó kis csapatot ismerhettem meg.

Annak ellenére, hogy mindannyian a „Z generáció” elkötelezett tagjai, az út során bebizonyították, hogy van még remény! Végezetül, szeretném megköszönni az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesületnek, különös tekintettel *dr. Issekutz Saroltának*, honismereti vezetőnknek *Dr. Szarka Györgynek* és a győri diákoknak, hogy részese lehettem ennek a fantasztikus utazásnak. Köszönöm!

Nagy Csaba Benedek

Bécsi utazás

A tanulmányi verseny II. helyezett Aszódi Evangélikus Petőfi Gimnázium csapatának díja a 2016. május 7. napján megvalósult egynapos bécsi utazás volt a Mechitarista Rend meglátogatása és Bécs magyar emlékhelyeinek megismerése céljából. Az utazást bérelt busszal valósítottuk meg. *Dr. Péterfi Gábor* felkészítő tanár által kísért 5 tagú diákcsoport tagjai voltak: *Csellár Annamária, Dobrota Gitta, Nagy Dávid, Szőke Petra* és *Rosenberger Ármin*, akiket Budapestén fogadtunk.

Bécsben délelőtt fogadott bennünket pater *Vahan Hovagimian* örmény mechitarista szerzetes, aki örmény kuglóffal várt bennünket, majd végigvezetett a nagy múlttal rendelkező örmény katolikus férfi szerzetesrend rendházában, a

templomban, könyvtárban és múzeumban. A teljesen felújított és újrarendezett gazdag múzeum porcelán-, érem-, szőnyeg- és festménygyűjteménye, valamint a könyvtár – 80.000 kötete és folyóirat gyűjteménye – igen nagy élményt jelentett a csapat számára. Az EÖGYKE könyvadományával viszonzta a kedves fogadtatást. Ebéd után *Dr. Horváth Zoltán György* egyetemi tanár vezetésével körsétát tettünk a Belvárosban, számos magyar emléket megtekintve: Magyar Testőrpalota, szobrok, emléktáblák, Mária Terézia szobra számos magyarral a Kunsthistorisches Museum előtt, Alte Hofburg magyar címerei, feliratai, Pálffy-palota, Stephansdom: Máriapócsi kegykép, Kapisztrán-szobor, Szt. Erzsébet szobra, Bécsúj helyi oltár,

Graben: Szentháromság-szobor hatalmas magyar címerrel, Huszár szobra, Wilczek-palota: Széchenyi István emléktáblája, Batthyány-palota: Magyar és Erdélyi Kancellária, jelenleg Magyar Nagykövetség, Ferstel-palota: Oszták-Magyar Bank székháza, magyar címerrel, Votivkirche: Szt. Erzsébet és Szt. László

szobra, különleges magyar címerekkel. A látott sok magyar emlék feldolgozását a belvárosi finom fagyfaltozás is nagymértékben segítette. Az egész napos programot Nagy Csaba Benedek fotói örökítették meg. A kirándulás költségeit a Fővárosi Örmény Önkormányzat vállalta magára, köszönet érte. I.S.

Örmény Mechitarista templomban Vahan atyával

A Repertóriumban, balról Vahan atya, középen dr. Horváth Zoltán György

A múzeumban

Könyvtárban

A Stephansdombban

Beszámoló a III. helyezett kecskeméti Bolyai János Gimnázium csapata budapesti látogatásáról

A kecskeméti csapat egy budapesti kirándulást, városnézést, benne a Budapesti Örmény Katolikus Lelkészség és templom, múzeum meglátogatását nyerte. A kirándulásra 2016. május 8-án, vasárnap került sor. A csapat vonattal érkezett és vonattal tért haza.

A Nyugati Pályaudvarnál kezdődött a program, onnan személygépkocsival érkeztek az Orlay u-i örmény katolikusokhoz, ahol a reggeli után a közösség vezetői fogadták a csapatot, majd múzeológus vezetésével meglátogatták a múzeumot és részt vettek az örmény katolikus szentmisén is.

A szervezett és megvalósított program:

Orlay utcai templom és múzeum, Gellért hegy – Sziklakápolna, Bálna, Séta: Vámház körút-Múzeum körút-Astoria-Kazinczy utca Szimpla Kert romkocsmá, Gozsdu udvar, Séta: Erzsébet tér – Október 6-ika utca – Szabadság tér – Kossuth tér, Parlamenti séta idegenvezetéssel, Deák tér, ebéd a Hercegprímás utcában, Séta: Dunapart – Lánc-hídon át Budára, Siklóval a várba, Vár meglátogatása, Mátyás templom, stb., Donáti utca – Nyugati pályaudvar. A nap eseményeiről fotók készültek.

Képaláírások:

1. A Budapesti Örmény Katolikus Lelkészség múzeumában

2. Parlamenti séta

3. A Gozsdu udvarban

Fotó: Nagy Csaba Benedek

Fővárosi örmény klub, április 21.

Örményország képekben – vetítéssel egybekötött úti beszámolót tartott *Esztergály Zsófia*, a Fővárosi Örmény Önkormányzat elnöke a klub közönsége részére. Különösen érdekes volt hallani a karabahi kirándulásról, amely szerencsére az azeriek által kezdeményezett összecsapások előtti órákban befejeződött. Az est vendége *Pesti László* producer, a Pesti Fekete Doboz tulajdonosa volt, aki karabahi élményeiről beszélt.

Képaláírások:

1. *dr. Issekutz Sarolta és Esztergály Zsófia*

2. *A klub közönsége*

3. *Az újjáépülő Stephanakert (Artsakh új fővárosa – Karabah)*

4. *A Shushi iskolai óra, ahol a katonai alapismeretek az órarend egyik legfontosabb része*

Örmény Genocídium • Örmény Genocídium • Örmény Genocídium • Örmény Genocídium

Hamlet Gasparian, Örményország Köztársaság romániai nagykövete

Az Örmény Genocídium: 100+1 évvel utána

Az Oszmán Birodalomban 1915. április 24-én elkezdett Örmény Népiirtás szimbolikus napjától kezdve 100+1 év telt el (a valóságban az örmény megszárlás és deportálások 1894-1896-ban elkezdődtek, politikai következményei a Lausanne Konferenciáig, 1923-ig tartottak). Egy évszázad után a sebek és a népiirtás emléke ugyanolyan friss, és nem csak azért, mert még élnek az utolsó szemtanúk és utódaik, hanem azért is, mert a történelmi hazában és a körülötte zajló drámai események kegyetlenül erre emlékeztetnek. Megismétlődnek az üldöztetések a nemzeti és vallási kisebbségek ellen, az erőszak, a deportálások, a műemlékek és történelmi épületek megsemmisítése.

Az üldözöttek és az áldozatok között ismét örmények vannak... asszírok, jeziditák, kurdok mellett. Szinte teljesen elnéptelenedtek az örmények által lakott települések a török-szír határon, ahonnan csak egy lépés az ősök földje, felrobbantottak templomokat, közöttük a Der-Zori Szent Vértanúk templomát is, az 1915-ben elhurcolt örmények utolsó haláltáborát. Örmények tízezrei elhagyták Irakot és Szíriát, ahol szüleik és nagyszüleik az 1915-ös düh elől menedéket találtak. Némelyikük Örményországba ment, történelmi otthonuk utolsó darab földjére, ahol a munkanélküliek és a rászorulókat Európában és Amerikában, az identitás elvesztése és a gyors asszimiláció szomorú kilátása előtt állva.

A száz évvel ezelőtti tragikus múlt és a jelenlegi viharos események túsza

Örményország, az örmények utolsó menedéke, és bár 1918-ban hősies erőfeszítései megmentették a török szabalya halálos csapásától, ma két félholdtól van körülveve, és élet-halál harcot vív jelen és jövőbeli méltó létezéséért.

Gyermekként és kamaszként, amikor elszorult szívvel hallgattam népünk tragédiáiról, azt hittem, hogy egyszer felkel az igazság napja az örmények számára is, hogy más nemzetekhez hasonlóan egy napon együtt élünk ősi földünkön, hogy látjuk Vánt és Ánit, Must és Szaszunt, azokat a településeket, ahol az örmény civilizáció kialakult és virágzott. Láttam álmaimban az Ararat hegyét és a mögötte elterjedő csodálatos országot.

Azt hittem, az, hogy az erő a jogot is jelenti, jóllehet nem tudtam megérteni, hogy az akkor erős Szovjetunió miért „védi a világ elnyomott és gyarmatosított népeit”, és nemhogy nem látja az örmények szenvedését, de el is hallgatja azokat, akik beszélnek róla. Később megértettem, hogy erősnek lenni sajnos nem feltétlenül jelenti a jogot is. Ez nem csak a Szovjetunióban lett a történelem, hanem mindenütt a világon.

Miközben gyermekkortól kezdve az igazságosság nagy humanista eszméi, az igazság, az emberség, a rászoruló iránti szeretet és együttérzés szellemében vagyunk nevelve, és a politikai és társadalmi kapcsolatok alapjaként a szabadságot, egyenlőséget, testvériséget raktuk le.

Akaratlanul kétségek születnek ezen értékek időszerűségével kapcsolatban, amikor

Örmény Genocídium • Örmény Genocídium • Örmény Genocídium • Örmény Genocídium

a Közel-Keletről Európába tartó menekülő tömegek táborait látjuk, az európai csend-őrök célpontjává vált szírek és jeziditák, a cigányok segélykiáltását halljuk.

Elvileg a nemzetközi szervezeteknek és a nagyhatalmaknak védeni kellene elsősorban a hátrányos helyzetű csoportok jogait, hogy a lehető legnagyobb mértékben biztosítsák a hontalanok számára az emberi létfeltételeket és a fejlődést, ahol ők szabadon kinyilvánítják identitásukat. Az én népem nagy része idegen földön él, különböző politikai rendszerekben, a legkülönbözőbb szokások, társadalmi szertartások és kultuszok feltételei közepette, részben szabadon, részben viszont nem. Az örmények egy része a mai napig úgy él történelmi hazájában, hogy elrejtik identitástudatod, gyakran más vallásra térve és elvesztett anyanyelvvél. Az örmények mindenütt nagy erőfeszítéseket tesznek, hogy megőrizzeik identitásukat, és hogy hallassák jogait, amelyektől a népirtás után meg voltak fosztva. Ez nagyon sok energiát és eszközt elrabol tőlük, amelyek egyébként elegendők lennének egy gazdag és boldog élet építéséhez.

Ki kell meghallgassa hangjukat? Vajon joguk van felidézni és kérni? És meddig? Vajon az örmények képesek saját erejükből, anélkül, hogy másokat zavarnának – mert néhányat egyértelműen zavar az örmények kitartó kérései és emlékei, mert mindez zavarja az Ankarával való kapcsolataikat –, hogy igazságszolgáltatást kérjenek a jelenlegi Törökországtól?

Végtére is, mit nyert az emberiség, amikor a múlt század 20-as éveiben a Nyugat és a bolsevikok szemet hunytak az Ifjú Törökök bűncselekményei fölött és Mustafa Kemalt pártolták az

örmények rovására? A Közel-Keleten és a Kaukázuson történő események azt mutatják, hogy semmit, a fejfájáson kívül. Miközben, ha az emberiség egyenesnek mutatkozott volna meg, a világ ezen részének képe egészen mást mutatna: távolítsátok el az örmény kérdést ebből a sivár tájból és az ég egyszerre felderül.

Ha a nemzetközi kapcsolatokból kihagyjuk az igazságot és az erkölcsöt, és csak a Realpolitik irányít minket, amelyet a Szentírás egyik parancsaként fogunk fel, akkor elmondhatatlan pusztítást idézünk elő, a nyomorba döntjük, és továbbra ezt okozzuk népeknek, különösen azoknak, akiket senki sem támogat, és országuk sincs.

Örményország, egy népirtást megélt nép országaként, felelősséget vállal a gonosz elleni közös harcban, különösen az ENSZ 1948-ban elfogadott „Egyezmény a népirtás büntetének megelőzése és megbüntetése tárgyában” alkalmazása révén. Tavaly több mint nyolcvan ország támogatta az ENSZ-ben az Örményország által kezdeményezett határozatot, amelynek értelmében az ENSZ Közgyűlése december 9-ét „A népirtás bűncselekménye áldozatainak emléknapjává és méltóságának nemzetközi napjává” tette.

Elkötelezettségéhez híven idén április 23-án Jereván második alkalommal megszervezi „A népirtás elleni bűncselekmény világfórumát”, amelynek témája rendkívül aktuális: „A népirtás megelőzése és a menekültek védelme. Aktuális kihívások”.

Egy lezáratlan kérdés megnyitja az ajtót a bonyolultabb kérdések előtt is. Jobb lett volna, ha ezeket a kérdéseket tisztázták volna tegnap, de mint mondják, ez soha nem késő. A mai komor hangulat ellenére,

Örmény Genocídium • Örmény Genocídium • Örmény Genocídium • Örmény Genocídium

célszerű továbbra is derülátónak lenni, és hiszni, hogy a nem túl távoli jövőben örmények és a törökök, és mások is megtalálják

a megértés módját, és a világnak ezen a részén is nyugalom és szolidaritás honol, amire annyira szükségük van a térség népeinek.

Április 24-én emlékmise és koszorúzás a Genocídium áldozataiért az Orlay utcában

Örmény Genocídium • Örmény Genocídium • Örmény Genocídium • Örmény Genocídium

Bakodi Péter

Törökország - Örmények száz évvel a tragédia után

Anyaföld

Az egységes nemzetállam kialakítására törekvő török nacionalizmus sem volt képes megfosztani identitásától azt a százezernyi örményt, aki ősei földjén maradván a mai napig a Boszporusz mentén és Kelet-Anatóliában - a hajdani Nyugat-Örményországban - él, megőrizve egy virágzó kultúra emlékeit. A 2015-ös évben emlékeztek meg az Oszmán Birodalomban élő örmények exodusának centenáriumáról

Az isztambuli nagy bazár délnyugati kapuján kilépve a Márvány-tenger partja felé vesszük az irányt. Jó tízperces sétával elérünk a Kumkapi, magyarul a Homok kapuként nevezett városrészbe. A különleges hangulatú negyed az elmúlt évtizedekben haláltermeiről vált híressé, ám a kulináris élmények mellett a történelem szerelmesei is igazi ínycségekkal találkozhatnak erre felé. A bizánci idők óta kezdve itt helyezkedett el a város egyik fontos kikötője, amely a török hódítást követő időszakban is megőrizte kiemelt szerepét.

Áruló nemzet

De Kumkapi az évszázadok óta itt élő örmény közösségéről is híres. Bár hajdanán a város népességének több mint tíz százalékát az örmények tették ki, Boliszbán - ahogy ők nevezik Isztambult - jelenleg már csak 60-70 ezren élnek, nagyrészt a Boszporusz európai oldalán. Az óvárosban található Kumkapi mellett Sisliben és Samatyában is számottevő az örmény kisebbség aránya. Isztambulban több tucat, napjainkban is működő örmény templom - ortodox, katolikus és protestáns egyaránt -, valamint általános és középiskola, illetve két kórház is található. Bár a metropoliszon belüli migráció

miatt folyamatosan csökken az örmény kisebbség aránya Kumkapiban, a helyi közösség a mai napig jelentős szerepet játszik a városrész életében.

A kerület éttermeinek vibráló atmoszféráját magunk mögött hagyva szűk kis utcákon juthatunk el a konstantinápolyi örmény patriarchátus székhelyéhez, a 3-4 méter magas kőkerítéssel körülvett, Szent Istenanya névre keresztelt templomhoz. Az autokefál örmény apostoli egyház törökországi részegyházához a hivatalos statisztikák szerint közel százezer hívő tartozik. Isztambulon kívül fontos közösségek találhatók még az ország keleti részén és a Földközi-tenger partján fekvő, Szíriával határos Hatay tartományban.

Impozáns számnak tűnhet ez a százezer fő egy muszlim országban, ám a konstantinápolyi örmény pátriárka egy évszázaddal ezelőtt még több mint másfél millió ember lelki vezetőjeként szolgált az Oszmán Birodalom azon részén, amelyet ma Törökországnak hívunk. A közösség létszámának radikális csökkenését azonban nem az ateizmus előretörése, sokkal inkább az emberi gonoszság és kegyetlenség idézte elő. Az Oszmán Birodalom első világháborús katonai

Örmény Genocídium • Örmény Genocídium • Örmény Genocídium • Örmény Genocídium

sikertelenségei miatt az akkori hatalom az örményeket állította be bűnbakként, így a korábban a hűséges nemzetinek nevezett kisebbség tagjai egy csapásra árulóvá váltak. Az örmény nép kálváriája 1915. április 24-én kezdődött, amikor mintegy 250 értelmiségit letartóztattak az oszmán hatóságok a birodalom fővárosában. A foglyul ejtettek jelentős részét meggyilkolták, azonban néhányan megmenekültek az országban szolgáló külföldi diplomaták beavatkozásának köszönhetően. Az országot ténylegesen vezető, az ifjútörök mozgalomhoz tartozó belügyminiszter, *Talat* pasa parancsára az összes hadköteles korú örmény férfit besorozták munkaszolgálatra a hadseregbe, akikkel sok esetben az örzésükre kirendelt, nem sokkal korábban amnesztiát kapott bűnözők végeztek. Az idősek, a nők és a gyerekek deportálását a végére hagyták. A kiszolgáltatottak tömegéből álló halálmenetek számára a szíriai sivatagot jelölték ki végcélként, ahova az útra keltek közül több mint egymillióan már sohasem értek el, ami csak részben a mostoha körülmények következménye. A tragédia áldozatainak tízezerrel a fanatizált helyi muszlim lakosság és a fegyveres kurd szabadcsapatok végeztek. Az örménylakta vidékek szisztematikus etnikai tisztogatásának következményeként a korábban a keresztény kisebbség által uralt kelet-anatóliai vilajet népessége drasztikus mértékben csökkent 1916-ra. Az események megnevezése ugyanakkor a mai napig komoly vitákat kavart és akadályozza a megbékélést a két nép között, mivel a törökök nem ismerik el népirtásnak az örmények ellen az első világháború alatt elkövetett atrocitásokat.

Az utóbbi években azonban egyre több török szakít a tabuval, és - szemben

a nacionalista retorikával - sokan már nyíltan beszélnek az örmény népirtásról. A hallgatás megtörése azonban nem a török diplomáciai képviselők elleni akcióiról hírhedt örmény terrorszervezet, az ASALA és nem is a népirtás tényét elismerő s ennek tagadását szankcionáló külföldi parlamentek, hanem egy törökországi örmény újságíró munkásságához kötődik. *Hrant Dink* 1996-ban alapította meg az *Agos* című, kétnyelvű hetilapot, amely az első világháborús tragédia után is Törökországban maradt örmények számára szolgált közösségi felületként, s az érdeklődő török közönséghez is közelebb hozta az elfeledett kisebbséget. Az újság főszerkesztőjeként Dink elsősorban a törökországi örmény közéletre, a török demokrácia problémáira, valamint az Ankara és Jereván közötti kapcsolatra összpontosított, ugyanakkor a Kelet-Anatóliában maradt örmény emlékek és a kulturális hagyaték bemutatását is fontosnak tartotta. Már csak azért is, mert a modern örmény diaszpóra jelentős része az egykori Oszmán Birodalom területéről menekült külföldre, és sokan elvesztették az anyafölddel a kapcsolatot. Az újságíró munkássága azonban sokaknak egyet jelentett a török nemzet elleni támadással. 2007. január 19-én az *Agos* szerkesztőségében igyekvő Dinket lelőtte egy 17 éves nacionalista fiatal. A gyilkosság megrázta a török közvéleményt. Dink temetésén százezres tömeg vett részt, az isztambuli értelmiség mellett a török politikai elit is képviseltette magát. A tüntetők „Mi mindannyian örmények vagyunk” táblával igyekeztek demonstrálni rokonszenvüket. Dink halála és az azt követő megmozdulások új fejezetet nyitottak, a korábban apolitikus törökországi örmények közül egyre többen hallatják hangjukat.

Örmény Genocídium • Örmény Genocídium • Örmény Genocídium • Örmény Genocídium

Közeledések

Nyolc évvel a tragikus merénylet után a Török Köztársaság történetében először identitásukat büszkén vállaló örmény képviselők is bejutottak a törvényhozásba a novemberi választásokon. A nacionalistákon kívül az összes parlamenti pártban találhatunk örmény származású honatyákat. Ez egy évtizede még elképzelhetetlen lett volna, meséli az örmény származású *Sayat Pulatyan, aki* a balliberális Népi Demokratikus Párt (HDP) tagja. Az egyetemista férfi október 10-én részt vett Ankarában azon a békepárti tüntetésen, ahol az Iszlám Állam fanatikusai a modern kori török történelem legvéresebb terrortámadását hajtották végre. Az öngyilkos merényletekben 102-en életüket veszítették. Sayat szerencsés volt, kisebb sérülésekkel megúsza. Kérdésemre, hogy miért csatlakozott a HDP-hez, amelyet sokan a kurdok pártjának tartanak, elmondta, hogy a politikai formáció a legtöbb törökországi kisebbség, köztük az örmények érdekeit is szem előtt tartja. Bár a kurdok és az örmények közötti kapcsolatok finoman szólva sem voltak barátiak a történelem során, a török nacionalizmus miatti elnyomás közelebb hozta a két kisebbséget. Mindemellett, ami az örmények számára rendkívül fontos: a kurd politikai elit elismerte a közösség szerepét az örmény népirtásban, és számos alkalommal bocsánatot is kért ezért.

Muszlim keresztények

Sayat családja is megszenvedte az ifjú-török kormány örményellenes intézkedéseit. Felmenői évszázadokon keresztül a közép-anatóliai Sivasban éltek, egészen az 1915-ös kitelepítésekig. Az exodus során a család számos tagja életét veszítette. A túlélők a sok hányattatás után sem mondtak le anyaföldjükről, ám Sivasba nem térhettek

vissza, ezért végül Isztambulban telepedtek le. Sayat gyermekkorától kezdve örmény oktatási intézményekbe járt, amelyekben sajátos módon tanították a történelmet. A török oktatási minisztérium által jóváhagyott tankönyvekben ugyanis kategorikusan tagadják a több mint egymillió örmény halálát, akik - a tananyag szerint - egyébként is hátra támadták Törökországot, a gyűlöletbeszéd azonban az összes kisebbségre kiterjed. Sayat szerint nem csoda, ha félelemben élnek az örmények, hiszen az üdítő kivételtől eltekintve a török társadalom jelentős része a mai napig gyűlöli őket.

Emiatt sokan próbálják eltitkolni valódi identitásukat még családjuk előtt is. A múlttal való szembenézés így néha a leszármazottakra marad. Különböző statisztikák szerint akár több százezer rejtőzködő örmény is élhet Törökországban. A félelmet jól mutatja, hogy a lapunknak nyilatkozó „Ahmet” is arra kért, változtassuk meg eredeti nevét. A fiatal férfi csak pár éve jött rá arra, hogy az anatóliai Bitlisből származó nagyapja örmény nemzetiségű volt, aki az őt befogadó kurd családnak köszönheti, hogy túlélte a borzalmakat. A nagyapa által használt furcsa szavak, a tőle hallott történetek világossá teszik az örmény származást, amelyet „Ahmet” apja is elismert fiának, ám a többi testvér kevésbé elfogadó a családi titokkal kapcsolatban. Az utóbbi évek fejleményeként azonban a bátrabbak kezdik nyíltan is vállalni múltjukat. A kelet-törökországi Tunceli tartományban külön szervezetet is létrehozta a muszlim hitre áttért örmények leszármazottai, akik közül a népirtás centenáriumi évében többen is felvették a keresztiséget, visszatalálva rég elveszett gyökereikhez.

Megjelent: www.magyaridok.hu Lugas
2016.01.09.

Örmény Genocídium • Örmény Genocídium • Örmény Genocídium • Örmény Genocídium

ARTASHAT Színház

GENOCÍDIUM 101
ANTONIA ARSLAN PACSIRTAVÁR CÍMŰ REGÉNYE NYOMAN

Pintér Gábor
Koncz Eszter
Keller Linda

Az Artashat Örmény Színház bemutatja
GENOCÍDIUM 101
ANTONIA ARSLAN PACSIRTAVÁR CÍMŰ REGÉNYE NYOMAN

Bemutató: 2016. április 26. 17:00
Helyszín: Kondor Béla Közösségi Ház
(1181 Budapest, Kondor Béla stny. 8.)

TÁMOGATÓINK: XVIII. kerületi Örmény Önkormányzat, II. kerületi Örmény Önkormányzat, Fővárosi Örmény Önkormányzat, Csepeli Örmény Önkormányzat

Az *ARTASHAT Örmény Nemzeti Színház* 2016. április 26-án mutatta be a *Genocídium 101* című előadását. Az egyfelvonásos dráma *Antonia Arslan Pacsirtavár* című regény nyomán készült, három színész közreműködésével. Az előadás az örmény származású férfi, Armen álmába kalauzol el minket. Álomképek, rémálom foszlányok mutatják meg az örmény nép nagy tragédiáját, a *Genocídiumot*, melyek egymásra épülve lassan a darab egészét képezik. Az álom történeiseiben az örmény oldal éppúgy bemutatásra kerül, mint az érintett török oldal képviselői. A történelmi tények nem mindennapi bemutatása fontos súlypontja az előadásnak. E mellett örmény dalok, korhű díszlet, és nem mindennapi zenei, és hang anyag segíti a nézőket az utazásban. Köszönjük a szép és megrázó előadást!

Szereplők: Keller Linda
Koncz Eszter
Pintér Gábor

Nagy B. Sándor

Ami a szívnek látható

Vannak művészek, akiknek a neve garancia arra, hogy különleges élményben lehet része a befogadónak, ha nyitottan közeledik feléjük. **Bogdán Zsolt** kolozsvári színművész neve ilyen a színház világában. Bizonyára neki is vannak erőtlenebb alakításai, bizonyára neki sem sikerül mindig felérnie a maga állította magas mércét, de eddigi pályája során aligha fordulhatott elő vele, hogy csalódást okozzon a nézőknek.

Bogdán Zsolt a sepsiszentgyörgyi színpadon.

Az elmúlt napokban Sepsiszentgyörgyön bemutatott, „...függök ezen a zord élet-párkányon” című, *Ady Endre* verseiből, naplórészleteiből, publicisztikájából összeállított pódiumestje újra olyan élmény volt, mely mélyen bevészte magát a lelkünkbe. Kétszer volt alkalmam megnézni az előadást, és mindkét alkalommal láttam könnyekig meghatott arcokat a nézőtérben. Próbáltam tetten érni a trükköket, a szemfényvesztést, kerestem a produkciónak azokat a támpontjait, amelyek bizonyára nagyon jól ki vannak találva, és technikai-lag pontosan be vannak gyakorolva ahhoz, hogy az előadás elérje a várt, tervezett hatást, próbáltam a színész tekintetéből, mozdulataiból, testtartásából, hangjából, levegővételéből kiolvasni a titkokat, de a leheletkönnyű természetességen kívül semmit nem találtam. Mindkét alkalommal feltűnt azonban, hogy egyetlen

hamis pillanat sem volt az előadásban, és hogy *Ady* különböző jellegű írásainak kollázsba szerkesztése nagyon gondos, igényes és jó arányérzékkel végzett munka. Előbbi az előadót, utóbbi a szerkesztő Szugyczky Istvánt dicséri.

Az előadás gondolatok örvénye. Sem *Ady* Endrét, sem saját magát nem próbálja eljátszani a színész, jelenléte csupán azt sugallja: itt vagyok, hogy elmeséljem nektek ezt a szeretettel és gyűlölettel, örömmel és fájdalommal, reménnyel és reménytelenséggel teli életet. Itt vagyok, hogy meséljek nektek az alkotó ember magányáról, félelmeiről, hitéről, szabadságáról. Nem készültem cirkuszi mutatványokkal, nem állt szándékomban elkészíteni a világ legkülönlegesebb egyéni előadását, egyszerűen szeretném átadni nektek ezt a néhány számomra is fontos gondolatot. Ne keressetek benne mást, mint amit a szívetek lát! Talán ez a titka az előadásnak, hogy nincs titok. Talán *Bogdán Zsolt*nak is ez a titka: az őszintesége. A felmutatásból eredő hamis színészi pillanatok, a nagyravágás, tetszsvágy, eljátszott őszinteség és őszinte nagyképszerűség helyett szerénység és alázat áradt a színész minden gesztusából, és ez üdítően hatott ránk. Kifelé játszott, ahogy mondani szokás, párbeszédet kezdeményezett a közönséggel, de többnyire

csak a szemével szólított meg bennünket, egy odadobott és visszakért labdával, olykor keze érintésével. Spontánul, könnyedén, szeretetteljesen. Nem kérdezett, és nem voltak előre kitalált válaszai, nem gázolt bele a néző intimitásába, mintha csak azt szeretne volna jelezni, hogy örül a jelenlétnek, a figyelemnek. Szeretettel és hihetetlen empátiával mesélt az életkedvvel és cselekvésvágygal teli, öntudatos fiatal költőről, a politika és közélet iránt felelősséget érző újságíróról, a Párizsért rajongó világpolgárról, az alkohol és a csókok mámorát szomjazó kalandorról, a szenvedő szerelmesről, az édesanyjához ragaszkodó örök gyermekről, a pénz bűvöletéből szabadulni próbáló nélkülözőről, a hazáját szerető, de azt állandóan bíráló hazafiról, az örökösen megbántott hiú művésztől, az istenkereső és haláltól rettegő *Ady* Endréről. A színész testén-lelkén átszűrte a verssorok egykori irodalomórák emléke, ismert rímpárok és dallamfoszlányok is felbukkantak a múlt homályából, de voltak frissen csengő, új *Ady*-hangok is, melyek kevésbé ismert oldalait mutatták a költőnek, a magyar közéletet, társadalmat ostromozó sorokból pedig az oly sokszor idealizált első világháború előtti magyar világ hangulata, miliője derengett fel. Hiányzott pár közismert vers, mégis teljes *Ady*-képet kaptunk. Vagy talán inkább találkozhattunk a mindannyiunk által ismert és mégis annyira ismeretlen költővel, bejárhattuk vele életének fontosabb állomásait, együtt lélegezhettünk vele mintegy másfél órán keresztül. Újra rácsodálkozhattunk eredetiségére, érettségére, mai aktualitására, miközben minden érzék-szervünk szomjasan ölelte magához egy letűnőfélben levő világ tisztán ragyogó virágait, gyümölcseit. Úgy megszoktuk

már, hogy mindent pénzben, anyagi haszonban mérünk, minden fontosabb gondolatot kivetített képernyőn keresztül éget a tudatunkba ez a mindent relatívnak láttató, fenekestül felforduló világ, hogy egyre távolabbinak tűnik számunkra a szavakba, hangokba foglalt, csupán a szívnek látható tiszta költészet. Az előadás utolsó néhány pillanata olyan volt, akár egy álomszerű, különös cirógatás, aztán újra kilépett *Ady* az életünkben, de ezúttal talán mélyebb nyomokat hagyott, mint valaha. Örültünk a csodának, de lelkünk legmélyén a fájdalom érzése is ott bujkált valahol, a tehetetlenségünk fájdalmáé, hogy ez a fajta, versekbe foglalt szellemi hagyatékunk egyre mélyebbre merül a múlt homályába, egyre kevésbé szervesül az életünkhez. Vajon milyen lesz az a világ, ahol a költők hangja senkit nem fog érdekelni már?

Forrás: Háromszék, 2016. április 9.

Bécs, diákok a Grábenen (12. old)

Márton Áron szellemiségét elevenítették fel Gyergyószentmiklóson

A gyergyószentmiklósi Salamon Ernő Gimnázium XIII. Hagyományörző napját Márton Áron püspök szellemiségének fényében szervezték. Az egész napos rendezvényen emléktáblát szenteltek az iskola egykori tanárának tiszteletére, osztálymúzeumokat nyitottak és ezúttal is több száz székely ruhás járta a körtáncot a több mint százéves tanintézmény előtt.

„A lelki örökségünk legfontosabb értékét, az őseinktől kapott szent hitünket ünnepeljük. Tesszük mindezt abból a meggyőződésből, hogy a jövő nemzedékének, megmaradásunknak, legszilárdabb alapköve éppen a keresztény hitünk. Tudjuk, hogy vallásunk erkölcsi hagyományai megvédnek bennünket attól, hogy eltévedjünk, hazátlanul bolyongjunk a mai hite kerülő zűrzavaros Európában. Ezért hívjuk segítségül Márton Áron püspök szellemiségét, és kérjük, hogy példájával, szavaival erősítsen minket, tanárokat nem könnyű, de nemes hivatásunkban, mert mi is vele együtt valljuk, hogy Isteni parancs, hogy gyermekeinket szent hitünkre megtanítsuk, vallásunk erkölcsére szoktassuk, az őstől átvett hagyományok szellemében és tiszteletében neveljük” – mondta Patek Mária tanárnő a rendezvény nyitóünnepségén.

„A nagy időkhöz nagy nemzedék kell, s megéri, hogy szerepet vállaljunk,

összefogjunk, mint még soha...” – Márton Áron püspök üzenetének szellemében szervezett ünnepségen Nagy Zoltán polgármester az emberi élet értékeiről, az elvárásokról, döntések fontosságáról szólt. Kiemelte a 2003-ban útjára indított hagyományörző nap értékét mely egész Gyergyószentmiklós értéke is, mely évről évre összegyűjti a világi és egyházi méltóságok mellett az egykori diákokat, sőt Gyergyószék lakóit. „Mindenkinek saját magát, erejét, tulajdonságát kell adnia a közösséghez, így erősödünk meg, alkotunk értékes egységet” – mondta Nagy Zoltán idézve a püspök szavait: „Minden nép annyit ér, amennyi értéket saját magából ki tud termelni”.

Lakatos Mihály, a gimnázium igazgatója ünnepi beszédében a korábbi hagyományörző napokról, azok keretében

megemlékezett jeles személyekről szólt. „Mindig nagy személyiségek előtt tisztelgünk, ezt tesszük most is, büszkeség iskolánknak, hogy ilyen nagy történelmi múlttal rendelkezik, mert az iskola szellemiségét tanárai, diákjai határozzák meg. Márton Áron püspök atya, az iskola hittanára előtt tisztelgünk ezúttal”.

Jakubinyi György érsek Márton Áron

püspök életútját ismertette. A 90 évvel ezelőtt, 1926-ban Gyergyószentmiklóstra kinevezett káplán, Márton Áron tanári kinevezést is kapott a főgimnáziumba. Két évet szolgált Gyergyószentmiklóson a csíkszentdomokosi születésű püspök. Jakubinyi György érsek Márton Áron püspökről, a püspöki jelmondata a Non recuso laborem - Nem utasítom el a munkát – megéléséről, jelentéséről szólt.

Ósz Előd református lelkész, az iskola egykori diákja az anyanyelvű oktatás fontosságáról szólt, kiemelve: „Márton Áron új szeleket hozott egész Erdélybe,

a vallásóra volt a magyar kultúra és a kereszténység egyetlen mentősvára az iskolában” – mondta. A pedagógusoknak üzenetként fogalmazta meg: „varázsolják el a diákjaikat, hogy legyen annyi hit és erő az órákon, amennyi Márton Áronnak is volt, hogy nagy nemzedékek, nagy fiai legyenek”.

Az ünnepségen emléktáblát állítottak Márton Áron emlékére, de Márton Áronról osztálytermet is neveztek el a tanintézményben. A Korpos Szabolcs által megzenésített Reményik Sándor Templom és iskola versét a gimnázium kórusa adta elő az ünnepségen.

A körtáncot ezúttal is a gimnázium előtti téren járták a székely ruhás diákok, tanárok, melyet az osztálymúzeumok megnyitása követett. Közel harminc személy adta a tanintézménynek diákéveinek kincseit, értékeit, hozzájárult ahhoz, hogy több évtizeddel ezelőtti ellenőrzőkönyvet, naplót, osztályképeket mutathassanak meg a mai salamonosoknak.

Baricz Tamás Imola | 2016.04.21.

Az Erdélyben barangoló diákcsoport Csíkszentdomokoson, Márton Áron szülőházánál, unokaöccse jelenlétében koszorúzott. (10. old.)

Benedek Katalin művészettörténész

Megnyitó

(Mezőtúr, Városi Galéria, 2016. 05. 07.)

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Gyermekkorom, de talán életem egyik meghatározó emléke, élménye volt és marad a kolozsvári Szervátiusz-házban töltött tavaszi és téli napok. Egy hosszú évtized. Három generáció élt együtt: *Szervátiusz Jenő*, a zseniális szobrász, fia *Szervátiusz Tibor* szobrászművész, felesége *Bach Hédi* textil- gobelinművész és gyermekeik: Anikó és István. Ez a hely alkotó műhely, műterem és családi otthon volt. Mondandóm természetesen nem a szövevényesen alakult művészi, emberi sorsuk ki- és beteljesedéséről szól. Mindössze annyit jegyzek meg, hogy mindegyikőjük útja az anyaországba vezetett.

Az a fontos, hogy most itt vagyunk Mezőtúron, Bach Hédi és fia, *Szervátiusz István* közös kiállításának megnyitóján. Különleges esemény. Bach Hédi a gyulafehérvári Bach fényképész családból származik. Ebben a műteremben mozgatható háttérképek, kulisszák alkalmazásával,

művészi színvonalon megkomponált fényképek örökítették meg a megrendelőket. Nem véletlen, hogy az erdélyi fényképész műtermek sorában igen rangos helyet vívott ki magának.

A művésznő számára a gyapjú nemes anyaga jelenti a kiindulópontot. Mindaz, ami alkotói képzeletében, majd a szövőszéken szőtt gobelin formában megszületik, azt a gyapjú természete is inspirálja. Művészi kifejező eszköz. Bach Hédi tulajdonképpen csak fehérben, szürkében, feketében, rötös és szürkésbarnákban fogalmaz. Mondhatnánk úgy is, hogy a gyapjú természetes színárnyalataiban. Mégis, a szűkre fogott színskálával, végletekig egyszerűsített formai megoldásokkal, viszonylag kis számú formaelemmel is érzékeltetni tudja gondolatainak, mondanivalójának lényegét. Gondolok például a *Harmónia* című kárpitra. Autonóm művész. Úgy látom és úgy érzem, hogy az ő esetében a címeknek elsősorban

ismeret közlő szerep jut. Az alkotások kifejező és megjelenítő ereje, a bennük föllelhető –természetesen szövött- improvizációk által eljutunk a jelentéshez. Ezek az improvizatív elemek, afféle szellemi kalandként, de egyre közelebb visznek a tartalmas főgondolathoz. Bámulatos, hogy látszólag redukált színskála, (ámde ezernyi árnyalat!) használatával milyen kontrasztokat érzékeltet, visz át a fonalba. Bach Hédi műveinek lendülete, feszítő ereje szinte kozmikus távlatok felé viszik a nézőt (*Hőenergia, Robbanás*). Munkái egyszerre ábrázolják, megéreztetik a világegyetem végtelenségét, miközben az emberi élet eredendő, örök gyökerei felé vonzódnak (*A jövő körei, Egyetemesség, Pályák, Folytonosság, Termékenység*). Izgatja a kérdés: mi van a felszín mögött? Lágyművek megjelenítésével halad lefelé és fölfelé, befelé és kifelé, (az irány nála megfordítható) igyekszik a mikro- és makrokozmoszba látni, a pólusok rejtélyét megfejteni. Az egyetemesség érdeklő, úgy ábrázol, hogy az absztrakció és az átírt forma mindig megőrzi elsődleges jelentését. „A természet ciklikus rendszerbe foglalásával a körülöttünk lévő világ térbeli és időbeli változásait szeretném megfogalmazni, mely metaforikusan az emberi életet is magába foglalja” –vallja a művész. Az haute lisse technikával készített gobelinjeinek monumentalitása nem csak a nagy méretekből fakad, hanem abból a kifejező erőből, amelytől azok kis méretben is ugyanazt a hatást keltik. Az alkotó legkedvesebb motívuma a fa. Jelképi értelménél fogva lehet életfa is. Bach Hédi számára legtisztábban a fa rejti magában az ember

és a természet kapcsolatát, olykor a jó és a rossz örök harcát.

A most nyíló tárlat az alkotó visszatekintő, úgynevezett retrospektív kiállítása. Válogatás. Az eddigi életmű több szempontból is sokszorta gazdagabb. Például a Németországban,

Karlsruhe-ban töltött évek alatt a művészt az önkifejezés vágya igen érdekes képek festésére készítette. Külön kiállítást érdemelne.

Negyven év műalkotásai, a finom vonalú rajzokkal, tusképekkel együtt képezik e bemutató anyagát, melynek két időbeli pólusa az 1965-ben készült *Királyleány* és a 2006-7-ben született *Évszakok* című művek. A Mezőtúron élő textil művész

az erdélyi tárlatok rendszeres szereplője volt, műveit külföldön is bemutatták. Alkotásai köz- és magángyűjtemények megbecsült darabjai.

Ahogy Bach Hédi a gyapjú anyagában találta meg művészetének leghitelesebb kifejező eszközét, azonképpen fia, *Szervátiusz István* fa-restaurátor, szobrász számára a fa jelenti művészi önkifejezésének kiinduló- és végpontját. (Itt jellemzem, hogy mindkettőjükben él a részben erdélyi magyarörmény származástudat.) A fiút az anyag természete vonzza. Kicsi kora óta farag, a vele együtt élő és alkotó-dolgozó idősebb nemzedék mesterségbeli tudása, művészi példája olykor elbizonytalanítja, de faragó-ösztöne átlendíti ezen. Bútorrestaurátor mesterséget tanul. Ezt műveli és közben tovább érlelődik. Majd az 1990-es évek közepe táján emberi erővel tör ki belőle az alkotó. Ekkor, a restaurátori tevékenység mellett rátalál saját világára. A magyar történelem

és mondanak ihleti, nemzeti elkötelezettsége dominál, de műveit játékos elemekkel elegyíti, nem balladás komorsággal. „Nem kényszer alatt születnek dolgaim, hanem kielélt és játékos hangulatban” –mondja Szervátiusz István. Szobrait, azoknak jelképi erejét üzenetnek is szánja. Egy korszerű formavilágba helyezve ősi motívumok (fa, tűz, föld, víz, fény) kelnek életre. Komolyan foglalkoztatja őt a keleti magas kultúrák filozófiája, forma és színlátása. Művészi nyelvezetének legtisztább forrása a népművészet. Beletartozik a díszítőkedv és a szakralitás is. Példaként említem: négy szimbólumba sűríti *Magyarország történetét*, Emese álmanak, az őskereszténységnek, a Regnum Marianumnak és a Szentháromságnak megfelelően. Majd másutt: megfaragja a botjára támaszkodó *Álmodozó juhászt*, arany és ezüst színnel utalva a nemiségre. Egy szellemes kompozíciós „csavarral” az aszimmetria irányába terelve a figurát. Arannyal és pirossal ékesíti a szilaj, körbe karikába nyüzsgő, egyszerre építő és romboló *Garabonciásokat*. A *Tollászok páva* pályaindító mű. Egyetlen mozdulatba fogva, esszenciálisan bemutatja a „pávaságot”. Barlangrajzok sejtlenek

föl, ahogyan a *Vadászat* című munkáján Hunor és Magor mondáját meséli a szerző. *Hattyújának* domborulatai és homorulatái csábítanak. A *Táncospár* Szervátiusz István táncos korszakának emlékét idézi. Itt azt a népi formát eleveníti meg, amelyben a nő forog a férfi körül.

Kis méretű szobrai monumentalitás igényűek, akár sumér előképeik. Az *Air*, közteri munkaként négy méteres. A művész odaadással polírozza, arany füstlappal, achát kővel dörzsöli figuráit, melyeknek jellemzője, hogy egy robbanáspontra emelkednek ki. Életközelség, ösmúlt, filozófia, bölcsesség hatja át gondolkodásra készítő, esztétikusan kivitelezett műveit. *Várkonyi Nándor*, *László Gyula* könyvei és a letűnt kultúrákkal foglalkozó munkák tanulmányozása vértézi fel az uniformizálódott és populáris kultúra elleni törekvésében.

Szervátiusz István 1997 óta szerepel kiállításokon. Méltán elismert köztéri munkája az őrségi Kercaszomorban (itt él családjával) felállított hősi emlékmű. A jelszerű alkotás az égigérő fát mintázza. Bár a mű ősrégi népi hagyományból sarjadt, mégis értjük, vissza tudjuk olvasni. Említettem, a művész elhivatott farestaurátor, oltárok, bútorok eredeti szépségét kelti életre. Különös munka ez, hiszen kevésbé érvényesülhet az alkotói öntudat, önmegvalósítás; a tárgy megmunkálása bizonyos alázatot követel.

Szervátiusz István igen sokoldalú alkotó, mostanában káptalonyokat restaurál Angliában. Őszinte szeretettel köszöntöm a művészeket e különleges és emlékeztető esemény alkalmából.

Köszönöm, hogy meghallgattak, a kiállítást megnyitom.

Programajánló - Meghívó

Zeneagapé

2016. május 29.-én Zeneagapé lesz az Orlay u. 6 sz. alatti Örmény Katolikus Lelkészségen 12 órakor, a vasárnapi szentmise után, amikor *Váralljay Fülöp* virtuóz zongorajátékát élvezhetjük.

Műsorán: Beethoven: D-dur, Pastorál szonáta (30 perc), Chopin: Asz- dúr, hárfa etűd (5 perc), Takács Jenő: Toccata (4 perc), Prokofjev: Romeo és Júlia – Lovagok tánca – (Montaguek és Capuletek, 5 perc)

Az ifjú művész már járt nálunk. Budapesten született 1995. augusztus 22-én. Édesanyja révén örmény származású. Négy testvére van. Előzetes sikeres zongora tanulmányai után, 2015-től a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem hallgatója. Aki eljön, igazi zenei élményben részesül és nem fog csalódnia.

a Szervezők

Világosító Szent Gergely búcsúk:

2016. június 11-én, szombaton de. 11 órakor kezdődik **Szamosújváron** a hagyományos Világosító Szent Gergely búcsúsmise az örmény katolikus székesegyházban, amelyet szeretetvendégség követ a plébánia pincéjében. Részvételi szándékát jelentse be *Szakács Endre* plébános úrnál a 00-40-744-765-617 telefonszámon, vagy szakandre@armenonet.ro email címen.

2016. június 12-én vasárnap 11 órakor lesz **Budapesten**, az Orlay u. 6. alatti Örmény Katolikus Templomban a Világosító Szent Gergely búcsús mise.

Meghívó

Budapest Főv. II. kerületi Örmény Önkormányzat szeretettel hívja az érdeklődőket a II. kerület Napja alkalmából megrendezésre kerülő hagyományos Ízek utcája rendezvényére 2016. **június 11-én**, szombaton déli 12 órára a Millenáris Parkba, amelynek pontos helyszíne a Kisrókus u-i bejáratához vezető út két oldala. Magyarörmény szeretettel várunk mindenkit az örmény sátornál.

dr. Issekutz Sarolta elnök

FŐVÁROSI ÖRMÉNY KLUB

2016. június 16-án, csütörtök du. 17 órakor a Pest Megyei Kormányhivatal Nyáry Pál termében (bejárat a Budapest V. Városház u. 7. szám felől)

Műsor:

Örmények és magyarok a Kaukázusban

- vetített képes előadás

Előadó: *Hegedüs Annamária*

A klub rendezője: Bp. Főv. XII. ker. Örmény Nemzetiségi Önkormányzat

Támogató: Erdélyi Örmény Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület és a Fővárosi Örmény Önkormányzat

FŐVÁROSI ÖRMÉNY
ÖNKORMÁNYZAT

Մայրաքաղաքի Հայկական Ինքնակառույց

1054 Budapest, Akadémia u. 1. 1/178-182.
központi tel/fax: +36-1-332-1791
fovarosiormeny2014@gmail.com
www.fovarosiormeny.hu

MEGHÍVÓ

A Fővárosi Örmény Önkormányzat és a Csíkkörzeti Magyar-Örmény Szentháromság Alapítvány hagyományteremtő jelleggel megrendezi az alábbi eseményt:

I. Kárpát-medencei Magyarörmény Találkozó

Időpont: 2016. augusztus 12-13-14.

Helyszín: Gyimesbükk

A három napos rendezvény:

• 12-én napközben kirándulás a környék jellegzetességeit érintve, majd az eseményt *Berecz András* Kossuth Díjas énekes és mesemondó önálló estje nyitja meg. Az anekdotázást máglyarakás és üstben főzött közös vacsora egészíti ki.

• 13-án délelőtt "*Magyarörmény identitás ma*" címmel előadások hallgathatóak majd. A könnyű ebédet követően a csángó kultúrköréről, valamint a Rákóczi-vár felújításáról, és ehhez kapcsolódóan a Fővárosi Örmény Önkormányzat és a Csíkkörzeti Magyar-Örmény Szentháromság Alapítvány által indított jótékonyági mozgalomról hallhatnak beszámolókat.

A szentmisét megelőzően *Vaszi Levente* csángó énekes, az MTVA Felszállott a Páva című tehetségkutató műsorának közönségdíjasa lesz a vendégünk. Levi a gyimesi

Kóstelekről érkezik közénk, és különleges csángó dalokat énekel majd.

Sötétedés után a magyarörmények és a csángók közös gyertyagyújtás mellett imádkoznak majd a szabadban.

Végül az *Örmény Quartet* játszik.

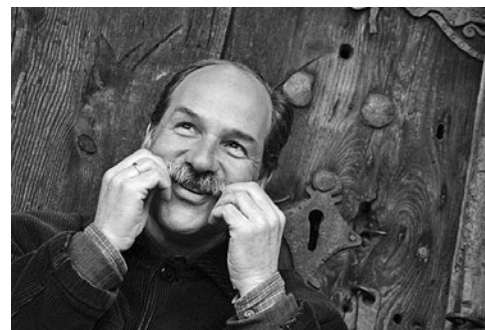
• 14-én a nagytemplomban tartandó misét megelőzően, előadással emlékezünk *Márton Áron* püspökre. A misét csángó és magyarörmény ételekből kínált ebéd követi, majd kezdetét veszi a haza utazás.

A programokon való részvétel ingyenes de **regisztrációhoz** kötött. Az utazás Magyarországról és Erdélyből is szervezeten (busszal és vonattal), de egyénileg is kivitelezhető. A szervezett út ára max. 25.000ft/fő oda-vissza.

Az árakról pontosan (szállás: 2-3000ft/éj/fő, étkezés átlagban: 2500ft/nap (2 alkalom)/fő, illetve ezeknek megfelelő RON) és a részletes programról emailben adunk tájékoztatást, a regisztrációt követően.

REGISZTRÁLNI AZ ALÁBBI CÍMEN: fovarosiormeny2014@gmail.com vagy a 0036/70-409-88-88, illetve üzenet hagyásával (adja meg elérhetőségét) 061-332-1791 számon lehet.

Postán: 1054. Budapest, Akadémia utca 1. 1.em/178-182

Berecz András

Vaszi Levente

Megújult templomban ünnepeltek az örmények 2016. május 23

Két évet tartott a szépvízi örmény templom belső felújítása, a munkálatok lehetőségét teremtettek a templom és ezzel együtt az örmény közösség múltjának alaposabb kutatására. A közösség tagjai éltek e lehetőséggel, de még így is maradtak tisztázatlan kérdések - derült ki Pál Emese művészettörténész előadá-

sából. Nem egyetlen évben, hanem több szakaszban történt a 17. század közepétől a 18. század közepéig – az örmények székelyföldi megtelepedése, emelte ki Pál Emese művészettörténész Csíkszépvíz Polgármesteri Hivatala pincetermében péntek délután tartott előadásában.

Fából emelt kápolna állt a templom helyén

Az előadó elmondta, a mai templom helyén egy fakápolna állt, annak harangtoronyát használták még több mint egy évtizeddel a templomépítés 1762-es megkezdése után is. Érdekes, hogy a templomépítést kezdeményező örmény közösség mindössze 170 személyből állhatott. A mai, késő barokk stílusú templomot 1785-ben szentelte fel Batthyány Ignác püspök a Szentháromság tiszteletére, s alig több mint száz évvel később, 1907-ben a közösség kérésére, püspöki engedéllyel Világosító Szent Gergely napja lett a templom búcsúünnep. A művészettörténész felhívta a figyelmet a mai oltárképre, amely Szent Mártont ábrázolja. Mint mondta, nem tudni, hogy miért az ő alakja került a főoltárra, elképzelhető, hogy az adományozó Jordán Vártán kereskedő személyével hozható összefüggésbe - de ez csak egy a számos, még tisztázatlan kérdés közül. Az első világháború idején megrongálódott szépvízi örmény templom nagymérvű restaurálását 1925-ben végezték, ekkor festették át a falakat olajfestékkel, és a műveletet a 20. század második felében megismételték.

Két év, három tábor

Ennek az olajfestéknek az eltávolítása két évbe telt, és három kalákatábor kellett hozzá - részletezte Bálint Csaba kivitelező, kiemelve, hogy a falak nem tudtak levegőzni az olajfestéktől. Most az eredetihez hasonló festékréteget használtak a festéshez, és restaurálták a felszentelés!

kereszteket. Bálint Csaba számolt be arról is, hogyan állították vissza eredeti állapotába az átfestett főoltárképet, mivel Kis Loránd restaurátor egy kisebb baleset miatt nem vehetett részt a bemutatón. A nagyon tartalmas délutánon a nagyszámú érdeklődő egy filmet is megtekinthetett a szépvízi örmény közösségről, készítője Zakariás Miklós, a szépvízi Dajbukátok egyik utódja.

Megáldották a megújult templombelsőt

A szépvízi Örmény Katolikus Plébánia és a Szentháromság Alapítvány által szervezett rendezvénysorozat szombaton délelőtt búcsús szentmisével folytatódott, amelynek

során dr. Jakubinyi György érsek megáldotta a templombelsőt, amelynek a letisztult díszítésén kívül mostantól az is különlegessége, hogy eltűnt a szembemiséző oltár, és az örmény rítusnak megfelelően a továbbiakban a híveknek háttal misézik a pap. Mostantól ismét visszaáll a korábbi rend: minden vasárnap az esti szentmisét az örmény templomban tartják. A támogatás nagy részét a megyei tanácstól kaptuk – hangsúlyozta Zakariás István, az örmény egyházközség gondnoka, de érkezett támogatás a zuglói kisebbségi önkormányzattól és magánszemélyektől is. Ez utóbbiak gyakran önkéntes munkával és adományokkal is segítették a munkát. Legutóbb

például az oltárookra kaptak egy új rendterítőt. Összességében a templombelső nagyon jó benyomást kelt, jól kihozza az épület építészeti értékeit, az évszázadok során ráaggatott felesleges díszítésekből sok minden eltűnt, ami jót tett a belső térnek – vélekedett Bogos Ernő építész, a restaurálás szaktanácsadója. Ettől függetlenül sajnálom, hogy az 1900-as évek eleji falfestésnek legalább a nyomait nem sikerült bemutatni, hogy ki-ki láthassa, egy ilyen állapota is volt a templom díszítésének. Az ünnepre több mint húsz vendég érkezett Magyarországról, a budapesti 14. és 15. kerületi önkormányzattól (szerk. megj.: valamint a Fővárosi Örmény Önkormányzat, Budapesti II. ker. Örmény Önkormányzat és az Erdélyi Örmény Gyökerek is képviseltette magát), és a szokásos évenkénti örmény családi találkozót is most tartották mintegy kétszáz fő részvételével. A munka viszont még nem fejeződött be: idén a templomot földik újra, majd a toronyrész felújítása következik.

Daczó Katalin
Megj.: Hargita Népe online, 2016.05.25.

Meghívó

Restaurált oltárkép

Bálintné Kovács Júlia

Morfondírozások csúsztatásokról, mellébeszélésekről, vádaskodásokról.

„...hát még egyszer, utolszor” megpróbálom összefoglalni mondandómat, ami nem lesz könnyű, mert öt perc múlva nyolcvan éves leszek, és ez alatt az idő alatt nem vegetáltam, hanem valóban éltem, „és ebbe más is belehalt már.” Gyergyószentmiklóson 2015. szeptemberében tűnt fel nekem először, hogy „valami készül”.

A konferencia címe is ezt jelezte: Múlt, jelen, jövő.

Tudtam, hogy *Puskás Attila* annakidején – talán előrelátó megfontolásból – volt szerencsés a Vatikánban is tanulni, és ott – gondolom – a diplomácia is tantárgy lehetett.

Feltűnt nekem például, hogy azt mondta, az első civil szervezetünket *Calanescu János* hozta létre Erzsébetvároson..., és ezzel mintegy erkölcsi alapot teremtett a következő gondolatához: őseink magyarrá lettek, a jövőben közelednünk szükséges az UAR-hez, mert kvázi „övék a jövő”. Mindannyian ismerjük a román nyelvet, tehát ez nem jelenthet gondot. Megdöbbsentem.

Mint a múlt képviselője emlékeztetem a Konferenciát arra, hogy az első civil szervezetünk nem *Calanescu János*, hanem *Keresztes Zoltán* szorgalmazására Kolozsváron született meg, az itteni Törvényszéken 1991. március huszonkettődikén, 43-as számmal iktatták, a neve pedig **Armenia Örménymagyar Baráti Társaság**. (szerk. megj.: *A Pro Armenia Alapítvány is megelőzte a Fundatia Armeana erzsébetvárosi szervezetet.*)

Mindez *Keresztes Zoltán* úgyszeretetének, az évtizedekig végzett kutató és ismeretterjesztő munkájának volt köszönhető,

hiszen a Népfőiskola keretében állandó jelleggel tartott országszerte előadásokat az Erdélybe betelepített örménységről, annak Magyarországra kirajzolt képviselőivel is kapcsolatban tartott fenn. (Jómagam az Ő küldöttjeként személyesen kerestem fel otthonában *Keresztes Sándort*, a későbbi magyar vatikáni nagykövetet. (A Füzetek-ben 2011 októberi számában írtam is róla:

Keresztes Sándor, aki nem pap, de erdélyi örmény gyökerű magyar, aki sokat tett egyházáért, népéért.

(Örmény szertartású és örmény gyökerű római katolikus papok Erdélyben – a majdnem két éve tartó sorozat 20. része)

Az a politikus író, akit *Wertán Kinga* idéz az áprilisi Diaszpóra folyóiratban – név szerint *Várujan Vozganian* az első úgynevezett szabad választások előtt fel is keresett minket, és Erdély örménykatolikus közösségeit, hogy rájuk szavazzunk, hiszen örmények lennének...

Nem ez volt a HATALOM első kísérlete, hogy árulókká tegyék az örmény gyökerű magyarokat.

Emlékeztetem közösségünket **Szappanos Gabriella** (Marosvásárhely, 1899. –?). **Árva Linka** című, 1942-ben Budapesten megjelent regényére...

Jakubinyi György érsek, örmény apos-

toli kormányzó írásaiból is megismerhetjük az eseményeket.

Valószínűleg nem ismerte a Trianon utáni hatalom, hogy az Erdélyben több száz éve a magyarokkal együtt élő, velük összeházasodó, itt hazára találó örmény gyökerűek „magyarabbak a magyarnál”.

Eddig így volt. Szerencsémre én nem érem meg a kirajzolódni látszó jövőt.

1997 sorsfordító év volt számunkra, örmény gyökerű magyarok számára. Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület karolt fel bennünket és segítséget nyújtott az egyes közösségeknek, konferenciákat szerveztünk, megismerhettük egymást, együtt dolgoztunk céljaink eléréseért.

Melyek ezek a célok ?

Idézek a IV. jubileumi konferencia műsorfüzetéből:

Örménymagyarok, akik hatottak, alkottak, gyarapítottak, hogy a haza fényre derüljön, s kincses legyen

Kolozsvár-Szamosújvár 2001. szeptember 14-16.

„Nekünk, késői utódoknak feladatunk, hogy felkutassuk, számba vegyük és felmutassuk a 330 éve Erdélybe települt, az 1791-es kolozsvári országgyűlésen „honosított”, és valóban otthonra találó, magyarrá lett őseink – a történelmi, nemzetalkotó örménység – történetét, munkásságát.

Ez a mi dolgunk.

Ez a mi dolgunk.

És ez nem kevés.”

„A múltat nem lehet tőlünk elvenni. De az csak akkor a mienk, ha ismerjük”. (Nemesküty István)

A továbbiakban a Diaszpóra folyóiratból idézek, majd folytatom a morfondírozást.

Diaszpóra 21: A magyarörmény elnevezés mennyire szerencsés? Nem pont a megosztottságról tanúskodik, hiszen magyarulengyelek, magyargörögök, magyarszlovákok sincsenek, nem különülnek el a saját nemzetiségükön belül.

(**Bálintné Kovács Júlia:** emlékeztetnem kell az amnéziás magyarokat, hogy „magyarzsidók”, „csángómagyarok”, és „székelymagyarok” viszont vannak).

Wertán Kinga: Erdélyből származik ez a kifejezés, hiszen ott magyarörmények és románörmények élnek, de az örmény közösségen belül harmadlagos kérdés, és még véletlenül sem lehet megkülönböztető jelzés. **Elsősorban örmények vagyunk**, és ez a közösség csak összefogásban maradhat fenn. Az is elgondolkodtató lehet, amit egy romániai politikus író mondott egy magyarországi könyvbemutatóján, miszerint „én Romániában örmény vagyok, az országhatáron túl pedig román.”

(Ő már ilyen.) Romániában örmény – mondja -, mégis román ortodox templomot építtetett...

Mi viszont a hűségeselek csoportjához tartozunk, nem változtatunk sem hitvallást, sem identitást. Mi Romániában is, Magyarországon is, akár Örményországban is erdélyi magyaroknak mondjuk, írjuk, valljuk magunkat, még ha Magyarországon románoknak is tartanak bennünket, mert összekeverik az állampolgárságot a nemzetiséggel.

Ezt egyértelműsítendő sokan felvettük immár a magyar állampolgárságot is.

Újra a Diaszpórából idézek:

„A Magyar–Erdélyi Magyarörmény Egyesület nyitott egyesület, bárki csatlakozhat. **Közös projektjeinkhez hogy, hogy nem, a finanszírozási háttere is biztosított”. (itt bujik ki a szög...)**

A magyartanár megszólal.

Valóban régecske tanultunk mondat-elemzést, és vagy elfelejtjük, vagy tesszük magunkat, és jól felfogott érdekünk szerint értelmezzük és akarjuk befolyásolni az embereket.

Erdélyben jó ideje (főleg Trianon után) azt valljuk: **Mi örménymagyarok vagyunk.**

Mit állítok? **Magyarok vagyunk.** Névszói állítmány.

Milyen magyarok? örmény. Jelző.

Mégpedig „szerény” besorolásom szerint *diszítő jelző*.

Az örménymagyar, magyarörmény szófordulat történetiségében is értelmezhető, valamint „helyhezkötöten” is.

Erdélyben nekünk a számszerűség is fontos. Hányan maradtunk (még) magyarok?

Ezért állítjuk – mert ez az igazság –, hogy magyarok vagyunk. Magyarországon éppen az örményekhez valamilyen kötődést kell kiemelni. Az 1670-es évek tömeges örmény betelepítése után többszáz évig

vallották örménynek magukat népszámláláskor a különböző települések lakói. Hiszen sokáig az örmény családok egymás között házasodtak, zárt közösségeket alkottak. Írtak, olvastak örményül, beszéltek anyanyelvüket. Amit aztán néhány elkötelezett örmény hazafi küzdelme ellenére elfelejtettek, keveredtek, és magyarrá lettek.

Garda Dezső történeti munkáiban is magyarörményekként ír róluk, akárcsak *Szongott Kristóf*.

Ma azonban Erdélyben a mondatunk szerint így hangzik helyesen:

Én örménymagyar vagyok.

Mit állítok? **Magyar vagyok, akinek felmenői között örmények is voltak** (Hál' Istennek)

Magyar is maradok, még akkor is, ha **a finanszírozási háttér nem biztosított.**

Nem morfondírozok tovább, mert eszembe jutott az intelem: Ne ítélj, hogy ne ítéltesz.

A továbbiakat tehát a Teremtő Úristennek bízom, aki hitem szerint „csodásan működik”.

ÖRMÉNY KATOLIKUS SZENTÉLYEK-OLTÁROK

Az örmények Gyergyószentmiklós városában 1688-ban telepedtek le. Egy régi kápolnát használtak. A Kisboldogasszony (szeptember 8.) templom 1730-1734 között épült fel. Egytornyos, oldalbejáraton át megközelíthető barokk templom. Valószínűleg az oldalbejáraton megközelíthetőség oka: régi örmény szokás szerint nem illett az oltárnak hátat fordítva kimenni a templomból. Oldalbejáraton viszont nem kellett hátrálva, hanem oldalazva lehetett kimenni a templomból. A templomot bástyafal veszi körül három alacsony toronnyal. A templom udvarán temető van régi örmény feliratos sírkövekkel. A templom felépítésének támogatásában jelentős szerepet játszottak a vallásos társulatok. Még ma is működik a vörösköpenyesek társulata. (Megfelelne a római katolikus legényegyletnek.) Ők vörös köpenyben felsorakozva, gyertyával a kezükben emelik még ma is – az énekkarral együtt – az istentiszteletek fényét.

dr. Sasvári László

„Élő emlékezet” – Örmény származású családok Marosvásárhelyen – 4. rész

LUKÁCSFY – SZÉLL CSALÁD

LUKÁCSFY KRISTÓF ANTAL

(*Erzsébetváros, 1828 - †?)

Apa neve: LUKÁCSFY (TUTMADZS) KRISTÓF, anyaneve: CSONTAI MÁRIA

Felesége: SZENTPÉTERY MARGIT ERZSÉBET (*Kőhalom, 1838 - †?)

Apa neve: SZENTPÉTERI ZAKARIÁS SIMON, anyaneve: CSUTA ANNA KATALIN

Házasságával az Erzsébetváros-i Szentpéteri család II. vonal, Nasztur ág-hoz kapcsolódik

Lukácsfy Kristóf Antal és felesége szül. Szentpétery Margit Erzsébet

Gyermekeik:

- Zakariás
 - Róza
 - Anna
 - Kristóf
 - János József (*Kőhalom, 1876 – †Gyergyóditró, 1947) - állomásfőnök
- Első feleség: BOGDÁN ANTÓNIA (*1880 – †?)

Gyermekeik:

- (5.a) Margit (*1908 - †1925)
- (5.b) Lajos (*1909 - †?)

Második feleség: POPOVICSAMÁLIA KATALIN (*Gyergyószentmiklós, 1888 – †Marosvásárhely, 1924)

Apa neve: Popovics Dezső, anyaneve: Bogdán Katalin

Lukácsfy János József, második feleség szül. Popovics Amália Katalin

Gyermekeik:

- (5.c) Antónia (*1911 – †1912)
- (5.d) Amália Ilona (*Gyergyóditró, 1913 – †Marosvásárhely, 2006)
- (5.e) Kristóf Dezső (*Gyergyóditró, 1915 április 30 - †1989)

Lukácsfy János József állomásfőnök Gyergyóditróban, majd 1921-től a MÁV alkalmazásában ugyancsak állomásfőnök Marosvásárhelyen. Második feleségével családi házat vásárol a városban. Legutóbb a Honvéd (ma Hasdeu) utcában, 1948-tól a Pénzügyi és Statisztikai Iskola szolgálati lakásban (Kazinczy u. 14) majd a Tudor negyedben, tömbház lakásban élnek.

Mária és Veronika

Felhasznált irodalom:

Gudenus J. József: Örmény eredetű magyar nemesi családok genealógiája, Budapest, 2010, 764; 766-768 old.

Címeres nemesi oklevél, Bécs, 1760. október 7.

Adatközlő: Széll Mária Amália Széll Erzsébet

Mellékelt okmányok:

Lukácsfy Kristóf Keresztlevél 1828

Erzsébetváros

Szentpétery Margit Erzsébet

Keresztlevél 1838 Erzsébetváros

Lukácsfy János József Keresztlevél 1876

Kőhalom

Popovics Amália Katalin Keresztlevél 1888

Lukácsfy János József – Popovics Amália Katalin

Házassági Anyakönyvi Kivonat 1910 Nagyszalonta

Lukácsfy Amália születési bizonyítvány

1913 Gyergyóditró

Lukácsfy János József CFR alkalmazott (1895-1927) munkahelyi kötelezettségek felsorolása,

Iskolai végzettség : Gimnázium 4. Oszt., három és fél év Bécs Mechitarista Teológusképzőben

Ismert nyelv (beszéd és írás) : román, német, magyar, örmény

SZÉLL CSALÁD

SZÉLL JÁNOS

(*Retteg-Szolnokdoboka, 1835 körül – †?)

Felesége: TÖMLŐ ANNA

(*Felnök-Szolnok-doboka, 1837 - †?)

Házasságkötés: 1834, Retteg

Gyermek:

István Zoltán (*1864 - †?) – cukrász

Felesége: LÁSZLÓ BERTA

Gyermekük:

(1. a) Sándor (*Marosvásárhely, 1909 – †Marosvásárhely, 1997) – kereskedő

Felesége:

LUKÁCSFY AMÁLIA ILONA

(*Gyergyóditró, 1913 – †Marosvásárhely, 2006) – tisztviselő.

Apa neve: Lukácsfy János József,

anya neve: Popovics Amália Katalin.

Kereskedelmi Főiskolát végez 1931-ben Nagyszebenben.

Házasságkötés: 1937, Marosvásárhely

Gyermekeik:

(1. a.1) József Sándor (*Marosvásárhely, 1941 – †Marosvásárhely, 1966)

(1. a.2) Mária Amália (*Marosvásárhely, 1943)

(1. a.3) Erzsébet (*Marosvásárhely, 1949)

Széll Sándor vegyeskereskedés társtulajdonos volt Gyergyószentmiklóson. Az álla-

Széll Sándorné szül. Lukácsfy Amália Ilona, férje: Széll Sándor

mosítás után végleg Vásárhelyen telepedik le, a Secera (volt Agrofera, Kossuth u. 7 sz.) üzlet alkalmazásában dolgozik nyugdíjazásáig. Eleinte családi házában élnek a Honvéd (Hasdeu) utcában, 1948-tól a Statisztika-Pénzügyi iskola szolgálati lakásában (Kazinczy u. 14 sz.) laknak, végül a Tudor negyedbe költöznek, tömbház lakásba.

Adatközlő: Széll Mária Amália Széll Erzsébet

Látogatóban a Csíkszépvízi templom áldás alkalmával a 98 éves Zakariás Péter bácsinál. Balról Kirkósa Péter, Esztergály Zsófia és dr. Issekutz Sarolta

Hegedűs Annamária

Az örmény írás

Rendkívül értékes és gyönyörű kivitelű könyvet ajándékoztak nekem, melyet 1880-ban adtak ki (csodálatos bőrkötésben) három városban: Bécsben, Pesten és Lipcsében. *Az írás illusztrált története (Illustrierte Geschichte der Schrift)* című könyvnek három alcíme van: Az írás keletkezése, Nyelv és számok, A Föld minden népének írásrendszere. A mű egyik különlegessége, hogy a különböző jeleket (például a hieroglifákat) a szövegben is megtaláljuk, rögtön magyarul is meg hiányoznak a szép, színes oldalak sem. Vállalkozó kedvű lévén lefordítottam az örmény írásra vonatkozó részeket. Az alábbiakban ezt böngészhetik a kedves Olvasók.

Az örmény ékírás (344. oldal) A Van-tó sziklafalain található ékírásról feltételezhető, hogy örmény nyelven készült. *Dr. Mordtmann* összehasonlította e jeleket az asszír jelekkel, s azonosnak találta őket. Ha Mordtmann nézete helyes, akkor ez az ékírás a korábbiakkal azonos, és olyan nyelvről van szó, amelyet itt már nem tudunk taglani.

Az örmény és a grúz írások (497-500. o) A Kaukázus hegyi népei megőrizték azokat a sajátosságokat, amelyek nyelvükben előfordulnak, s amelyek sem a perzsához, sem a göröghöz, sem a szírhez nem hasonlítanak. A Van-tó sziklafelirataiból következtethetünk arra, hogy Dárius idején az örmények is bevezették az ékírást, később a szasszanida jeleket alkalmazták.

Ám ezek sem voltak elegendőek a mással-hangzóban gazdag nyelv visszaadására.

Meszrop, az V. század egyik örmény tudósa, Varazdat és IV. Arszak király írnoka abbahagyta az udvari szolgálatot azért, hogy egészen vallásos életet éljen. Kereste népének a görögöktől és a perzsáktól való szellemi függetlenség elérésének módját. Eközben rájött arra, hogy az örmény nyelvnek megfelelő írást kell megalkotnia. Több örmény tudóssal tanácskozott erről – eredménytelenül. Még a Daniel püspök által, a görög betűk alapján készített ábécét is kipróbálta, de nem találta kielégítőnek.

Megalkotott egy írást; Chorenei Mózes elbeszélése szerint nem álmában, hanem szellemi erő hatására egy kezet látott, amely egy kőbe betűket véset. Ezek úgy tűntek, mintha hóba rótták volna. Meszrop megosztotta elképzelését Ruphanus-szal, a Samosra betelepült emberrel, s végül ketten fejezték be a nagy művet, az ábécét. Az örmény jellegzetességeket megtartották, s a görög írásjelek mintái szerint alakították ki. Meszrop lefordította a Szentírást, diákjainak megtanította az új írást. Whramsapuy és Sayak király segítségével bevezette ezt az írást – a Caesarea érsek irányítása alatt álló terület kivételével. Ez utóbbi helyen változatlanul a görög írást használták.

Meszrop a grúzokhoz költözött, akiknek egy bizonyos Dsayah (görög-örmény tolmács) segítségével egy ábécét ajándékozott. Később ugyanezt tette az albánoknál is.

Meg kell jegyeznünk: erősen tévedne az, aki ezen elbeszélés alapján hasonlóságot észlelne a görög és az örmény írás között. Mindkét írás azonos jelei egészen más hangokat jelölnek.

Ahogy mesélik, Meszrop először az arámi számsoroknak megfelelő grúz ábécé-

Georgisch.																										
Ⴀ	Ⴁ	Ⴂ	Ⴃ	Ⴄ	Ⴅ	Ⴆ	Ⴇ	Ⴈ	Ⴉ	Ⴊ	Ⴋ	Ⴌ	Ⴍ	Ⴎ	Ⴏ	Ⴐ	Ⴑ	Ⴒ	Ⴓ	Ⴔ	Ⴕ	Ⴖ	Ⴗ	Ⴘ	Ⴙ	Ⴚ
a	b	g	d	e	w	z	h	th	i	k	l	m	n	y	o	p	z̄	r	s	t	u					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	200	300	400					
Armenisch.																										
Ա	Բ	Գ	Դ	Ե	Յ	Զ	Է	Ը	Թ	Ժ	Ի	Լ	Խ	Վ	Յ	Շ	Չ	Տ	Ր	Ց	Ք	Ղ	Ճ	Մ	Ի	Ն
a	b	g	d	e	z	ē	ē	tt	z̄	i	l	χ	s	k	h	d̄z	γ	t̄s	m	y	n					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	200	300	400					

cét alkotta meg, majd azt sok jellel bővítette hozta létre az örmény ábécét. Más források szerint először az örmény ábécét készítette el, s ebben nincs okunk kételkedni. A legvalószínűbb, hogy Meszrop sem az örmény, sem a grúz betűket nem találta ki, hanem e jelek az északi runák, e népek idő- és varázsjeleinek örökségei voltak. Chorenei Mózes szerint a szellemi megvilágosodás abban állt, hogy Meszrop felismerte: e jeleket az íráshoz, olvasáshoz használhatja fel. Ha a grúzok követik tanácsát, s ugyanilyen módon az időjeleiket írásjelként használják, akkor magától értetődik, hogy a két egészen különböző ábécét egy alkotóra lehet visszavezetni.

1. Örmény Az örmény nyelv hiányos ismerete miatt nem tudunk olyan behatóan foglalkozni a jelek eredetével, mint más írásoknál. Szeretném azonban felhívni a figyelmet arra, hogy az örmény betűk nevei Aip, Pyen, Kim, Ta, Yetš stb. arra utalhatnak, hogy az örmény b, by vagy py mindenképpen más hang, mint a görög b Ki(m) is más, mint a görög ga(mma). Meszrop jogosan tartott attól, hogy a görög jelek használata során megváltozna, esetleg romlana a kiejtés, és ezért egy, a görögötől egészen eltérő írást részesített előnyben. Ha most azt mondjuk, hogy az örmény karaktereket a görög betűk szerint alakította, akkor ez alatt azt kell érteni,

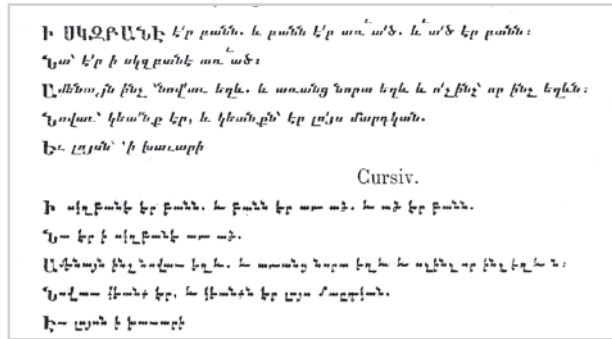
hogy a görög balról jobbra írásirány, a szavak elválasztása és az egész külső forma a görög könyveket utánozta, ahogy ez a 2. képen is látható. A X. századi írás iniciálédíszítése a görög írásra vall.

KÉP 2.

A jelek sorrendjét illetően csak arra utalok, hogy az 1 számértéke 20, s ez minden más különbség ellenére egyezik a grúzzal és a göröggel. Eredetileg az örmény ábécé 36 jelből állt, amelyek a számjegyeket 1-től 9000-ig mutatták. Az aip a tízezrest jelentette, mint a héber aleph az ezret. A O mint aipun a tízezret jelenti; a φ a fe-nek felel meg, a β a pien-nek, ami a húszezer.

Az örmény betűk formája az idők folyamán nagyon megváltozott. A jelenlegi ábécének van verzábetűje (nagy kezdőbetű nyomtatásban), általános és folyóírása. A 2. képen látható írás nem különbözik a verzábetűtől és az általános betűktől. Ez egy különleges írás, amely már nem tartalmazza a régi karaktereket, hanem egy átmeneti forma a jelenlegi általános írás betűformáihoz.

Az alábbi próba szövege Szent János evangéliumának első öt sorát tartalmazza,

Transcription.	
Iszpane er pann. yew pann ér arr asduadz. yew asduadz er pann.	
Na er iszpane arr asduadz	
Amymain intš nouau yryew. yew arrandz nora yryew yew ótšintš oe intš yryewon.	
Nouau kyánk er, yew kyánk er huís martgan.	
Yu huís i zauari.	
Übersetzung.	
Im Anfang war das Wort und das Wort war bei Gott und Gott war das Wort.	
Dasselbige war im Anfange bei Gott.	
Alle Dinge sind durch dasselbige gemacht, und ohne dasselbige ist nichts gemacht, was gemacht ist.	
In ihm war das Leben, und das Leben war das Licht der Menschen.	
Und das Licht scheint in der Finsterniss.	

Latin betűkkel:

Fordítása:

Kezdetben volt az Ige, az Ige Istennél volt, és Isten volt az Ige, ő volt kezdetben Istennél. Minden általa lett, nélküle semmi sem lett, ami lett. Benne az élet volt, s az élet volt az emberek világossága. A világosság világít a sötétségben.

Megjegyzésem a cikkhez:

A fentiek tartalmát a fordítónak nincs alapja felülbírálni, hisz nem foglalkozott behatóan az örmény írással.

A jelek sorrendjét... kezdetű szakaszban nem egészen pontosak a jelek, mivel a számítógép szimbólumai nem kínálnak fel minden lehetőséget.

Gyergyói zenészlányok bécsi szárnyalása

Kósa Mária és Júlia fuvolaművészek nevét egyre jobban megismeri az ausztriai közönség

Kósa Mária

Mindketten Gyergyószentmiklóson születtek: Júlia 1986. május 15-én, Mária pedig 1988. szeptember 15-én. Mindketten egészen kicsik – tizenegy és kilenc évesek – voltak, amikor elkerültek szülővárosukból: előbb Csíkszeredába, majd Székelyudvarhelyre, onnan pedig Júlia Kolozsvárra, Mária pedig Budapestre, hogy egyre magasabb szinten sajátítsák el zenei ismereteiket. Miután Júlia a kolozsvári Zeneakadémia zenepedagógia és fuvola szakán megszerezte diplomáját, néhány évig Gyergyószentmiklóson dolgozott zenetanárként, egészen addig, amíg két évvel ezelőtt férjhez ment Szovátára. Mária a konzervatóriumot Bécsben végezte el, ő tíz éve él a császárvárosban. Őt évvel ezelőtt saját zeneiskolát alapított, ez év elején pedig megálmodott és létrehozott egy fuvolakvartettet, amelyben jelenleg hárman magyarok: *Kósa Mária* és *Júlia*, illetve a kárpátaljai *Gulyás-Megyeri Barbara*. Mellettük a taiwani *Hsin-Hao*

Chang tagja még az együttesnek. A Kósa Máriával folytatott beszélgetésben arra próbáltam választ találni, hogyan lesz egy ifjú gyergyói hölgyből 23 évesen Bécsben zeneiskola-alapító és abban zenei igazgató, 27 évesen pedig fuvolakvartett-alapító és abban zenekarvezető, nem is akármilyen: nem hét, hanem nyolc nyelven beszélő!

• **Honnan ered Önben a komolyzene szeretete, volt-e ennek hagyománya a családjában és miért éppen a fuvolát választotta hangszerül?**

• Édesapánknak – *Kósa Csabának* hívják – nagyon jó zenei hallása van, ő maga is sokáig énekelt kórusban, s amint észrevettem bennünk zenei tehetségre utaló jeleket, minden lehetséges módon segítette annak kibontakoztatását. Hároméves koromban, amikor a játékgongorán egy alkalommal a Süss fel napot elrontottam, de újrakezdttem és eljátszottam hibátlanul, elvitt az akkor szomszédunkban lakó *Sándor Magdi* zongoratanárnőhöz, aki attól kezdve heti két órában oktatott engem. Kevésel azután a nővéremmel, Júliával a furulyacsoporthoz is bekerültünk, ott *Fazakas Edit* tanított minket. Az iskolában a felejthetetlen *Ambrus Éva* volt a zenetanárnőnk. Akkor még nem volt Gyergyószentmiklóson zeneiskola, de én kilencévesen elhatároztam, hogy zenész leszek. A televízióban láttam egy fuvolát, és annyira megtetszett, hogy már azt is tudtam: fuvolázni

szetnék. Városunk szeretett plébánosa, *Hajdó István* főesperes elővett a raktárból két régi fuvolát és kölcsönadta, ami óriási dolog volt, hiszen nekünk akkor még nem volt saját hangszerünk, a valóságban nem is láttam addig fuvolát. Csíkszeredában a felvételin kilencévesen eljátszottam kívülről egy zongoradarabot, ami kellően meg is lepte a felvételiztető tanárokat, mint ahogy az is, hogy én nem zongorázni szeretnék, hanem fuvolázni. Így kerültem a tizenegy éves nővéremmel együtt Csíkba. Az első évben folyton beteg voltam, az orvos pedig megállapította, hogy a baj lelki eredetű, a gyökere az, hogy ilyen fiatalon távol kerültem édesanyámtól. Azt mondta, ha nem leszek jobban, haza kell költöznöm. Azután sohasem voltam beteg, annyira megijedtem, hogy abba kell hagynom a zenélést... Négy évig laktunk Csíkszeredában. *Gergely-Simon Ibolyánál* tanultam és rendkívül kedveltem őt, mert világra szólóan jó ember. Szakmailag egy idő után úgy látta, jobb lenne tanárt váltanom. A nyolcadik – a nővérem a tizedik – osztály elvégzése után átköltöztünk Székelyudvarhelyre. *Sándor Attilánál* folytattam a tanulást, közben rendszeresen részt vettem kisebb-nagyobb országos és nemzetközi versenyeken, amelyeket rendre meg is nyertem. 14–16 évesen napi 10-12 órát gyakoroltam. Székelyudvarhelyen két évet töltöttünk, egészen addig, amíg a nővérem ott leérettségizett.

• **Onnan Júlia Kolozsvárra ment. Hogyan merül fel, hogy Ön Budapesten folytassa zenei tanulmányait?**

• Székelyudvarhelyi tanárom, Sándor Attila lánya Budapestre került, így merült fel a gondolat, hogy én is a magyar fővárosban tanuljak tovább. Fél év elteltével kerültem *Alföldy-Boruss Eszterhez* a Continuo Zeneiskolába, ahol a Liszt

Ferenc Zeneakadémia professzorai tanítottak. Fantasztikus élmény volt! Kevesen voltunk, kb. 40-50-en, és valóban kiemelt figyelmet kapott a zenei fejlődésünk. Miután Budapesten leérettségiztem, Alföldy-Boruss Eszter Bécsbe készült a konzervatóriumba tanítani, és megkérdezte, hogy nem volna-e kedvem vele tartani. Így végeztem el Bécsben a konzervatóriumot, szintén nála, sokat utazva közben Európa-szerte. A diplomakoncertemen a szokásokkal ellentétben nem Mozartot játszottam, hanem – örmény gyökereimre tekintettel – egy hegedűre írt Hacsaturján-koncertet. Az egész tanársegreg eljött, mert ilyet még nem hallottak, és mindenkinek nagyon tetszett. A konzervatórium igazgatójával ma is tartom a kapcsolatot, nagy figyelemmel kíséri a szakmai fejlődésemet.

• **Magántanárként az egyetemi éveitől végig tanított. Diplomája megszerzése után nem is töprengett sokáig a zeneiskola megalapításán...**

• Már abban az évben, amikor diplomáztam – 2011-ben – nagyon foglalkoztatott az iskolanyitás gondolata. Egy idősebb osztrák barátommal meg is alapítottuk nyomban az International Music Academy (INTMA) intézményt. Fuvolát, zongorát és zeneelméletet tanítunk, exkluzív keretek között, egyéni oktatás formájában. Azt vallom, inkább kevesebben legyünk és közelebb álljunk egymáshoz, mint sokan és azt se tudjuk, ki kicsoda. A kamarazene, azaz a kiscsoportos zenélés is gyakori nálunk. Hallgatóink hozzávetőlegesen hetven százaléka felnőtt. Ausztriában nagyon sok a zeneiskola, ám kevesen gondolnak a zenét tanulni vágyó felnőttekre. Sok diákunk az iskola megnyitása óta tanul nálunk. Gyakran olyanok jönnek, akik gyermekkorukban nem

engedhették meg maguknak, most pedig, idősebb korukban végre tudnak rászánni időt is, pénzt is, energiát is, hogy megtanuljanak bizonyos hangszeren játszani. Sokan ajándékba kapják a hangszeret a házastársuktól, és természetesen több olyan eset is van, hogy egy családtag elkezd hozzánk járni, majd a többi követi. Legálább hét-nyolc olyan családunk van, ahol majdnem az összes családtag elkezdett már valamilyen hangszeren játszani. Mi is a családunkban sokat zenélünk együtt. Mindig, amikor együtt vagyunk, énekelünk, zenélünk, és ez nagyon komoly összekötő erő. Igyekszem ezt Ausztriában is népszerűsíteni, és jól megy. Mindenkinnek tetszik.

• A tudás milyen szintjéig viszik el a hallgatókat, illetve ők meddig akarnak eljutni?

• Ez nem meghatározott. Van olyan diákunk, aki már akkor itt volt, amikor még nem is volt iskola, és most is itt van. Nem kell ezt adott időkereten belül befejezni, bárki bármennyi ideig tanulhat nálunk. Rendszeresen tartunk jam sessionokat, ahol kötetlenül lehet együtt zenélni. A hallgatóknak kisebb koncerteket, tematikus esteket szervezünk, tangóestet, brazil estét és hasonlókat. Ezeket vagy az iskolában tartjuk, vagy egy lokálban, kávézóban: ahol a hallgatók szeretnék. Vagy ők szervezik meg, vagy mi: ahogyan igénylik. A gyermekeknél más a helyzet, ők jellemzően néhány, leggyakrabban három-négy évig tanulnak egy bizonyos hangszeren játszani, akkor iskolaváltás, elköltözés vagy egyéb ok ezt általában megszakítja. De azok a felnőttek, akik komolyan szeretnének ezzel foglalkozni, és semmilyen ezt megakadályozó változás nem következik be az életükben, éveikig folytatják. És egyre jobbak lesznek, egyre

jobban ki tudják fejezni magukat. Van közöttük olyan, aki fiatalon nálunk kezdte, majd négy-ötévnyi közös munka után profi pályára lépett, a konzervatóriumot is elvégezte, és azóta hivatásos zenész. Van ilyen fuvolista, zongorista és dzsesszzenés is, amire én nagyon büszke vagyok.

• Ön mellett kik tanítanak még az iskolában?

• Van egy kiváló görög zongoratanárunk, Andreas Koutropoulos, a nővérem pedig fuvolát és zongorát tanít. Állandó tagok mi hárman vagyunk. Időnként a kvartettünk másik két tagja is besegít.

• Mikor és hogyan jött létre a „bar-na lányok” kvartettje, a The Brunette Quartet?

• Évek óta mindig szerveztem a magam számára szólókoncerteket. A tavalyi, Repülj velem koncertsorozatommal végigjártam a karácsonyi szezont, és szilveszterkor, amikor éjjel fél 3 körül hazamentem, azon kezdtem el gondolkodni, hogy vajon milyen szakmai kihívást találhatnék magamnak az új évben. Egyszer csak felötölt bennem, hogy csináljak egy kvartettet! Minden eszembe jutott: hogy mi lesz a neve, kik lesznek a tagjai, mit fogunk játszani, az egész koncepció kirajzolódott a fejemben, olyannyira, hogy rögtön felkeltem, és megírtam mindezt a három kolléganő-jelöltnek. Ők is nagyon örültek a lehetőségnek, hiszen szabadúszó zenészként nehezebb érvényesülni, mint együttessel, ráadásul nekem az iskola révén megvan már az ehhez szükséges szakmai eszközeim és tapasztalataim. Természetesen a lányok is nagyon lelkesen dolgoznak, így nem hárul rám az összes munka.

• Hol, milyen alkalmakkor nyílik lehetőségük közönség elé lépni?

• Alig néhány héttel a megalakulásunk után játszottunk Hollandiában Európa

legnagyobb fuvolafesztiválján. Ugyancsak kora tavasszal nagy megtiszteltetés ért minket: *Vencser László* igazgató úr meghívta a kvartettünket az ausztriai idegen nyelvű pasztoráció országos igazgatósága fennállásának negyvenedik évfordulója alkalmából március 18-án Bécsben a Kardinal König Hausban tartott ünnepi eseményre. Nagy élmény volt mintegy százötven fős közönség, köztük papok és egyházi előjárók előtt fellépni. Gyakran játszunk magánrendezvényeken, partikon, születésnapokon, esküvőkön, illetve céges rendezvényeken. Az első nyilvános fellépésünket Bécsben október 9-én tartottuk Kunst, Kultur und Kulinarik, azaz Művészet, Kultúra és Konyha címmel egy nagyon kedves osztrák étteremben, a Restaurant am Kalvarienbergben, ahol a tulajdonos nemcsak a konyhára figyel, hanem a kultúrát is támogatja. Olyan vendégeket hívtunk a szakmából és a közéletből, akikkel reményeink szerint a jövőben tudunk majd együttműködni. Ez az este egy zenei utazás volt különböző zenei stílusokon keresztül, kis összefoglalóját adta a repertoárunknak, bár nagyon nehéz volt kiválasztani a műsorra tűzött darabokat... Vivaldi Négy évszakából A tél és A tavasz három tételét, Mozart Kis éji zenéjének szintén három tételét, Claude Debussy Réverie című darabját (fuvolakvartettre hangszerelve), A jégkirálynő animációs film Let it go (Legyen hó) betétdalát, Óz, a nagy varázslóból az Over the rainbow betétdalt, valamint *Ian Clarke* brit fuvolaművész és zeneszerző Zig Zag Zoo című modern darabját hallhatta a közönség. Ez volt az a koncert, ahol bemutatkozott a kvartett új tagja. Történt ugyanis egy tagcsere a közelmúltban: *Daniela Mars* Franciaországba, Lyonba költözött, és a nővérem, *Orbán-Kósa*

Júlia lépett a helyére, nemrég ugyanis úgy döntött, hogy Bécsben folytatja az életét, aminek én nagyon örülök, hiszen neki is fontos a szakmai fejlődése és kiteljesedése. A jelenlegi felállásunk remélhetőleg stabil és hosszú távú lesz. Van beugró-sunk is arra az esetre, ha valamelyikünk megbetegszik, ha pedig egy nagyobb eseményen mind az öten ott leszünk, akkor kvintettként játszunk majd. Amúgy is tervezünk néhány olyan projektet, ahol több fuvola és több fuvolás kell, ezek is szervezés alatt állnak.

• Mikor és hol játszanak legközelebb?

• Most éppen Magyarországra készülünk: december 5-én este Budapesten a Magyarság Házában adunk adventi koncertet. Jövő év tavaszán ismét elmegyünk Hollandiába, játszunk a fesztiválon és workshopokat is tartunk. Bejelentkeztünk néhány versenyre is, tehát 2016 igazán fontos év lesz számunkra ilyen szempontból is.

• Mindamellett, hogy a kvartett három tagja magyar, hogyan őrzi magyarságát Bécsben?

• Jaj, én magyar vagyok Bécsben is! Nekem sosem volt gyökértelenség-tudatom. Tizenennyolc éve nem élek otthon, Gyergyószentmiklóson, és ebből tíz éve élek külföldön, de nekem sohasem volt nehéz tudni, hogy honnan jövök, mert a szüleink nagyon nagy székelységtudatot neveltek belénk. Akárhová költözöm, édesapám mindig hoz nekem egy székely zászlót és kiteszi a falamra... Noha ma már Bécsbe is hazajövök, nekem Erdély a „haza”, az „otthon”. Bécsben van egy erdélyiekből álló kisebb baráti társaságunk, s kicsit otthon érezzük magunkat, amikor együtt vagyunk. Olyan, mintha hazamennénk. Rendszeresen szoktunk találkozni a nagyobb létszámú Erdélyi

Magyarok Ausztriai Fóruma tagjaival is, velük székely bálakat szervezünk, táncolunk, nótázunk... ez mind nagyon sokat jelent mindannyiunknak. Én mindig minden külföldi ismerősömmel, aki megkérdezi, hogy honnan jöttem, elmagyarázom, hogy hol van Erdély, mi milyen nyelven beszélünk és kik vagyunk. Így mindenki, aki kicsit több időt tölt velem, ezt az ismeretet megszerzi. Olyan szívmengető, amikor az afrikai, zimbabwei énekes barátom és a brazil gitáros kollégám magyarázzák egymásnak Erdély történelmi hátterét... s mind a ketten tölem tudják. Nagyon jó érzés ezt látni és hallani. Nyolc nyelven beszélek, tehát nyolc nyelven el tudom ezt magyarázni neked.

• **Nyolc nyelven beszél? Melyek azok?**

• Magyar, román, német, angol, spanyol, portugál, francia és olasz. Ebből a spanyolt, a portugált, a németet és az angolt napi szinten használom, tanítok is ezeken a nyelveken. Szerintem fontos sok nyelven tudni. Minél több nyelven beszélés, annál több emberrel tudsz beszélgetni, és olyan érdekes, amit ezek az emberek mondanak.

• **Ön erős katolikus közösségből és családból jön: őrzi-e vallásosságát az osztrák fővárosban is?**

• Amikor csak tehetem, elmegyek a magyar szentmisére, mert itt a nagy idegenségben nagyon jó a saját nyelvünkön hallani a Miatyánkot. Elmehetnek a német misére is, az sokkal közelebb van, de inkább felkelek egy órával hamarabb és elmegyek a magyar misére, mert az jobban esik. Otthonosabban szól. Otthoni hangulatot ad. E nélkül sokkal nehezebb lenne. Bécsbe költözésem után három és fél évig a Segítő Nővéreknél laktam, ez a közeg is biztosította számomra a vallási hátteret, de azt eleve magammal hoztam, mert

megkaptam a szüleimtől, a környezetemtől. Ez is sokat segít az embernek ahhoz, hogy tudja, kicsoda, honnan jön és hova tart. Hittel senki nem fog elveszni a nagyvilágban. Én a világ végére is elmehetnék, akkor is tudnám, hogy honnan jöttem és hogy miben hiszek. Ezt semmi nem ingathatja meg bennem. Négy dolog van, amit mindig is tudtam: hogy ki vagyok, honnan jöttem, miben hiszek és hogy fuvolázni szeretnék. Minden egyéb változhat, de ez a négy biztosan nem fog!

• **Milyen gyakran látogat haza Gyergyószentmiklóstra?**

• Ritkábban, mint ahányszor szeretnék. Évente legfeljebb kétszer nyílik alkalmam hazamenni, nyáron és karácsonykor. S ha karácsonykor nem tudok, akkor a szüleim jönnek el. De nagyon szeretnék gyakrabban hazajárni, minden évben azzal a gondolattal kezdem az új évet, hogy idén hát ha háromszor hazaérek, de nem sikerül...

• **Arra nem vágyik, hogy az otthoniaknak is megmutassa zenéjét, együttesét?**

• Dehogynem, nagyon szeretném! Amíg Ambrus Éva néni élt, mindig játszottam a karácsonyi koncerten, amikor otthon voltam, és rendszerint otthon voltam, Székelyföldről és Budapestről viszonylag könnyebben haza tudtam menni. Nagyon fontos volt nekem ez a koncert. Még Hajdó István főesperes idején kezdődött, hogy Karácsony napján a város összes kórusa énekelt a nagytemplomban. Ez volt az úgynevezett karácsonyi koncert. Ambrus Éva néni Dalocska nevű gyermekkórusában kicsi korom óta benne voltam, azzal énekeltünk mindig, de énekelt a nővérem és édesapám is. Az összes kórus ott volt, Éva néni vezényelte. A nővéremmel fuvolán is játszottunk sok-sok éven keresztül. Nagyon szerettem Ambrus Éva néni,

fantasztikus zenész volt és kiváló pedagógus. Nagyon megviselt minket a halála. Nem is játszottam azóta a karácsonyi koncerten, sőt otthon máshol sem. Örvendtünk, amikor meghallottuk, hogy a Gyergyószentmiklósi Művelődési Központ komolyzenei bérletet nevezett el róla. A

kérdésre visszatérve: elképzelhető, hogy jövő nyáron meglepjük valamivel az otthoniakat... Reméljük, a terveinket siker koronázza majd. Sokat jelentene ez nekünk is.

Varga Gabriella

Megjelent az Új Kelet -ben, 2015.11.20

A Vatikáni-Rádió március 30-án elhangzott magyar adásából

Ferenc pápa jókívánságait küldte az argentinai és chilei örmény egyház vezetőjének. Kissag Mouradian érseknek püspökké szentelése 25. évfordulója alkalmából. Az Argentin Köztársaság Örmény Központja közleményben adott hírt a pápa üzenetéről, amelyben csatlakozik az ünnephez és a hálaadáshoz, amelyet március 22-én tartottak.

Gyümölcsöző és testvéri szolgálat
„Kedves Testvérem, az Úr fizesse meg mindazt a jót, amit tettél és teszel a továbbiakban” – olvasható a Szentatya levelében. A pápa köszönetet mond Istennek az örmény érsek szolgálatáért és imádkozik, hogy tevékenysége legyen továbbra is gyümölcsöző. Jézus áldását és Szűz Mária oltalmát kéri a latin-amerikai ország minden örmény közösségére.

Régi barátság

Az örmény közösség közleménye emlékezett a baráti kapcsolatra, amely a pápát és Mouradian érseket egymáshoz fűzi azóta, hogy Jorge Mario Bergoglio bíboros Buenos Aires érseke volt. Az argentinai apostoli nuncius Emil Paul Tscherrig érsek, Mario Poli bíboros, Buenos Aires jelenlegi érseke és Carlos Nanez, Cordoba

érseke is jókívánságait fejezte ki az örmény érseknek, akít a Buenos Aires-i örmény központban ünnepeltek közel 450 meghívott jelenlétében, az állami és egyházi hatóságok képviselőivel. Közel 135 ezer örmény él Argentínában, amely a legnépesebb örmény lakosság Latin-Amerikában és az egyik legnagyobb a világon. Többségük Ciliciából, Szíriából és Libanonból vándorolt be. Buenos Aires-ben az örmény közösség szoros kapcsolatot ápol a baszk közösséggel zenei és kulturális rendezvények keretében. (sv)

Schäffer Erzsébet

Korniss Péter hátországa

Kötődések

Legutóbbi albuma a Kötődés címet viseli. Képei közt megtaláltam régi, kedves mezőségi „hőseimet”, a sarat taposó fejkendős iskolás lányokat, és ott vannak a későbbi fotográfiaikon görkoresolyás utódaik. Összekötődnek elválaszthatatlanul. Ezúttal a fotóművész másféle kötődésekről mesél, azokról, amelyekkel saját magát fonta körül szeretetből és ragaszkodásból kötött életre szóló kötelékkel.

Sok éve ismerem, mégsem fejtettem meg. Pedig ez a beszélgetésünk már a sokadik. Hányszor próbáltam elképzelni a mindig nettnet, egyenes választékkal a hajában, öltözékében és gondolataiban összeszedett Korniss Pétert kócosan, elengedetten, kissé gyűrött ingben, talán spiccesen, vagy könnyekkel a szemében, de nem sikerült. Meghatódott perceit láttam, de azt is, hogy idegen szemek kereszttüzeiben azonnal összeszedi magát. Most a kávéházi asztalnál, ahol kedvenc kakaóját ittuk, megláttam egy másik Korniss Pétert. Többször felbukkant fényképen az a valaha volt térdnadrágos kolozsvári kisfiú, aki náluk szolgáló, viseletbe öltözött lány kezét fogva a Mátyás-szobor előtt belenéz a kamerába. Ki tudja, itt a kakaó mellett

talán ez a felnőtt kisfiú mesélt. Nem a fotóművész, hanem a barát, a kolléga, a férj, az apa, a nagyapa. Kinyitott egy számomra eddig ismeretlen albumot – önmagáról. Az én kötődéseim hosszú távú ragaszkodások. Gyerekkortól kezdődően, de később is ez az érzés meghatározó volt az életemben.

- **Péter, indulhatnánk onnan, a Mátyás-szobor előtt!**

- Az még az öntudatlanság állapota. Oda majd visszatérnék. Most menjünk a Kolumbánék mozijába, a Deák Ferenc utca végibe. Oda jártunk két gyerekkori barátommal, akiket aztán szó szerint a halálos ágyukig elkísértem. *Székely Jancsi és Kolumbán Miklós* velem voltak akkor is, amikor országhatár és óceán volt közöttünk. Barátságunk ott kezdődött a moziban. Meg a grundon, meg a gombfocicsatákon. De a mozi fontos színtér volt, *Tarzan*, a dzsungel fia, *Zorró*, a fekete lovas és a többi korabeli hőssel. *Gunga Din* is megmaradt bennem, de csak homályosan. Egyszer *Bodor Ádámmal*, az íróval voltunk egy társaságban, ő visszafogott volt és csendes, ám amikor a búcsúpotharagot ittuk, már az ajtóban állva, akkor szóba került Kolozsvár, a Kolumbánék mozija, és valahogy kimondtam a szót:

Gunga Din. Bodor Ádám szeme felcsillant: Gunga Din! Te vagy az első ember, aki emlékszik erre a névre! Tudsz róla valamit? Semmit. Én sem, de a név megmaradt. Utána már fesztelenül beszélgettünk. Otthon megnéztem az interneten, *Kipling* egy korai eposzából készült a film, Gunga Din egy indiai vízhordó fiú, aki életét áldozza az angol katonáért, hogy megmentse őket a felkelőktől... Úgy látszik, mindannyiunkból ilyen mélyről tör felszínre a gyerekkor.

- **Kolumbán Miklós nevét ismerem. Költő volt, arcra egészen más karakter, mint te. Dús bajusz, tatáros arccsont, melegen tüzelő, sötét szemek.**

- Diákkorában ő szólított így mindenkit: Szivikém! Végül belőle lett Szivi. Ők is repatriáltak, a barátságunk Pesten is folytatódott. *Székely Jancsi* Kolozsvárt maradt, de miután sokat dolgoztam Erdélyben, szoros maradt a barátság, ott voltam a halálos ágyánál is. Szivivel egy osztályba jártunk Pesten is, az Eötvös gimnáziumban. Ma is látom, ahogy az osztályba érkezett, hóna alól a táskáját lezseren a padra ejtette, s csak szavalt és ragyogott... Verseket írt, röpi. Ötvenhatvanban Amerikába ment, tanár lett, a versírást ott is folytatta, de angolul írt, csak az utolsó kötetének verseit írta magyarul. A címe az lett: *Honnan tudod, hogy éltél?* Akkor már egy éve beteg volt. Készültem hozzá. Anyám operációja miatt tolódott az utazásom, aztán ahogy lehetett, repülőre ültem. Amikor megérkeztem hozzájuk, a szobában egy hospizisos nővér ült az ágyánál. Beszéltem Szivihez, észlelte, de válaszolni már nem tudott. Másnapra láza lett, a nővér javasolta, hogy dörzsöljük be alkohollal. Szivi ódákat tudott zengen a rumról, milyen a kubai meg a portorikói, meg a Captain Morgan... Akkor délután,

hogy enyhítsük a lázat, alkoholt kerestünk, de Ann, a felesége csak egy kis fehér rumot talált. Bedörzsöltük a testét, tiszta trikót adtunk rá. Az üveg alján maradt még egy korty, megemltem az üveget, Szivikém, aztán Odafönt megvárj, mondtam és megittam az utolsó kortyot. És akkor hallottam azt a halálosan mély, megbékélt, végső sóhajot. Úgy, ahogy anynyiszor olvastam regényekben: Szivi ki-lehelte a lelkét. Uram, mondta a nővér, a barátjának már egy hete el kellett volna mennie, csak magát várta...

- **Jogásznak készültél, úgy emlékszem.**

- Ötvenhatban, ahogy sokakat engem is kitétek az egyetemről, homlokegyenest másba fogtam. A Fényszövnél lettem segédmunkás, ötvennyolcat írtunk, s itt kezdődött a barátságunk *Farkas Jóska-val*, aki fényképésztanonc s mellesleg válogatott röplabdázó volt majd később fantasztikus sportfotós lett a *Képes Sportnál*. Barátságunk ma is tart gyakran összejárunk. A fiának én lettem a keresztapja. Mivel Erdélyben is van egy keresztlányom. tavaly összehoztam Kicsi Mari és Tamás találkozóját Széken, szép este volt, sok pálinkával. Még a hatvanas években a Képes Sportnál, ahol sokat külsöztem. Jó társaság jött össze. *Hemző Károly*, *Almást Laci*. Farkas Jóska meg én. A vásárnap éjszakai lapzárták után, hétfő reggel mindig vártuk, hogy kinyisson már a kocsmá. Aztán egy kocsmában, nyilván emelkedett hangulatban, megbeszéltük, hogy van mindenféle rend: Johanniták rendje. Keresztes lovakok rendje. Kolduló barátok rendje. Na, akkor mi meg leszünk az Iszákos Barátok rendje. Almási lett a nagymester, s voltak nagy avatások, borral teli rézmozsárral. Nagy játékok, tréfák, beszélások jártak, egyszer Hemző Karcsinál a rendőr egy kis vért is talált az

alkoholban, hát megkapta tőlünk kitüntetésül az Ezüst Dugóhúzó Rendet Az összes korszakkal. Egyszóval, mint afféle ifjú titánok, sokat bolondoztunk. A Rendből sajnos Hemző nincs már köztünk, de Lacival, Jósikával találkozunk. S mint már sok sok éve, minden karácsonykor a Jóska főzi nekünk a halászelevet.

• **Mutattál egyszer egy képet mindenki nagyon fiatal rajta. Edit, a feleséged ül középen, két oldalán két férfi...**

• Editet fogjuk közre a Tatával. Egy német fotós csinálta a képet a Bihari próbateremben. A Tatával *Novák Ferenc*cel több, mint ötven éve napi kapcsolatban vagyunk. Ha reggel nyolc előtt szól a telefon, csak ő lehet Vele. a családjával, a gyerekeivel és a hatalmas holdudvarral. ami a Bihari és a Tata körül szerveződött erős háló jött létre. Megismerkedésünk életem fordulópontja volt. Még a Fényszövnél dolgoztam, amikor a Balletintézetéről készült képeim megjelentek a *Muzsika* című lapban. Novák Ferenc, aki akkor a Bihari Táncegyüttest vezette. látta a lapot és megtudakolta. hogy merre talál engem. Fogta magát és elment az Andrassy útra, a Fényszövnébe. és kereste Korniss Pétert. Mondták, katonai szolgálatát tölti, három hónap múlva lesz. De ajánlották, hogy vannak ott remek fényképészek, mert a Korniss csak segédmunkás. Nem baj, mondta a Tata, megvárom. Hát Igen, mennyi minden múltott ezen! Hogy a Tata megvárt És elhívott a Bihariba, majd megismertetett azzal a paraszti kultúrával. amiről nekem, a városi gyerekeknek fogalmam sem volt s hát ime a fátum. látod, a dolgok körbeérnek. Mert itt kanyarodom vissza a fényképhez. a térdnadrágos fiúcskához. aki a Mátyás-szobor előtt állt a lánnyal, aki nálunk szolgált s áll mezőségi viseletben már a nevére nem

emlékszem. És évtizedek múlva a Tata révén visszakerültem Erdélybe, a Mezőségi híres falujába, Székre, ahol a legfontosabb munkám kezdődött.

• **Sokáig nem tudtál magadhoz térni az első széki este után.**

• Gondold el, hatvanhetet írtunk. Erről a világról, amibe belecsöppentem, néhány néprajzost kivéve szinte senki nem tudott és a Tata már az első este elvitt a sűrűjébe, a felszegi táncházba. A lányok viseletben ültek a fal mellett petróleumlámpa világított, a zenészek húzták, a párok megjárták a táncot.. zúgott a fejem, hol vagyok, milyen elvarázsolt múltban. Mintha százötven évet repültünk volna vissza az Időben. Micsoda Időutazás volt ez!

• **Székre azóta is visszajársz?**

• Nagyon gyakran. S van innen egy másik történetem, ami messzire nyúlik vissza. Egy holland gyámügyi jogász valamikor a nyolcvanas években, Amszterdamban megvette az Elindultam világ útján című könyvem német kiadását. A széki tánc ház képeit különösképpen találta, s érdekelni kezdte a magyar néptánc ő maga is tanulta. Aztán a kilencvenes évektől elkezdett Székre járni, s egyre jobban érezte ott magát. Vett egy házat, kiderült, hogy valamikor az volt a csipkeszegi tánc ház. Berendezte, csinált belőle múzeumot. Vett egy másik házat, és egyre több időt töltött Széken, úgy öltözött, mint a székiek, megtanult magyarul, és amikor meghalt az édesanyja, eladott Hollandiában mindent, és átköltözött. Egy idő után elvett egy özvegyasszonyt két, gyerekkel. Pár éve megvette a düledező felszegi tánc ház épületének az anyagát, és saját telkén, eredeti formájában újraépítette a házat. A falakra a régi képeimet tette ki, amelyek szerinte megváltoztatták az életét. És most ott áll Széken a ház eredeti formájában, s ahol én

fotózni kezdtem a táncolókat. Olyan hihetetlen, hogy azt mondom, aki nem hiszi, járjon utána az interneten. Csak annyit kell beütni: *Holland Mihály*.

• **Edittel, a feleségeddel is a táncegyüttesben ismerkedtél meg.**

• Gyönyörű lány volt, *Jancsó* mondta is, ez a Korniss kikapta a legszebb táncoslányt Budapesten Sokára adtam be a derekamat, rettenetesen féltam a házaságtól, a lekötöttségtől, a szabadságom elvesztésétől.

• **Minden férfi fél...**

• Na de aztán csak elmentünk kettesben ide a Balzac utcai tanácsai anyakönyvvezetőhöz. Ott ültünk, és akkor kérdik, kijön még? Mondtam, senki. De hát a tanúk? Valahogy aztán szereztek ott két tanút. Nem akarnak zenét, kérdezte a szegény anyakönyvvezető. Kérem, milyen zene van, Mendelssohn nász induló. Hát köszönöm. nem Úgy-hogy nem volt semmi. Na de jövőre az Edit letörleszti...

• **Kerek?**

• Aranylakodalmom. Ötven év. Még nem tudom, de megy a fenyegetőzés, most ezt nem úszd meg, mondja, lesz fehér ruha uszályal, meg minden. Ötven év, az nagyon sok. de hát eltelt. Azt hiszem, Edit a legjobb ember, akit valaha is ismertem. Soha nem hallottam tőle gonosz vagy rosszindulatú mondatot senkire, Mosolyogva, találékonyan és szerényen felépítette azt a hátországot, ami nélkül soha nem valósíthattam volna meg a terveimet. Az is szerencse, hogy táncos volt. Mindenhová vittem magammal, a természetével, kedvességével be tudott illeszkedni, és énekelt, táncolt, kalotaszegi lakodalomban, széki tánc házban, mindenütt ott-hon volt.

• **A fiatalok messzire kerültek ettől a világtól.**

• Ő egészen más alkat sokkal zárkózottabb, mint mi. Nagyon okos fiú, kutató, elméleti fizikusprofesszor, Amerikában él a családjával. A felnőtt gyerekeink kapcsán sokat beszélgetünk Farkas Jósikával, a keresztfiam apjával, hogy mi egészen más apák voltunk. Kicsi korukban mi nem babusgattuk, nem pelenkáztuk a gyerekeinket, mint a fiaink. Nem azért, mert rossz apák voltunk, de más volt a világ. Mielőttünk nem sokkal még magázták egymást a házaspárok, fiam, mondták a feleségnek. Én, úgy Gyuri hároméves kora körül jöttem rá, hogy ezzel a gyerekkel lehet valamit együtt is csinálni. Addig nem tudtam mit kezdeni vele. Aztán fociztunk, kirándultunk, vittem magammal Erdélybe is, na, ez sikertelen volt. A népdalokat Edittől sem akarta hallani A legjobb barátokként nőttek föl Tata fiával. *Novák Péterrel* bejárt a Bihariba, minden buliban részt vett, de hogy beálljon táncolni, mint a Péter, az föl sem merült benne. Ez a mi hangos művészvilágunk, táncosok, filmesek, költők, lelkesedések, viták - azt hiszem, ez sok volt neki. A múlt nyáron, a hagyományos apák-fiúk találkozókon, Tatával. Novák Péterrel megint valami művészeti vitába keveredtünk, Sok kiabálás és szabadszájú kiszólások után Gyuri nevetve mondta, na, ettől akartam elmenekülni. de nem sikerült!

• **De a fiadtól nagy ajándékot kaptál...**

• Igen, az unokákat! Két kislányt Virág és Lilla. Lilla a kisebb, ő a zárkózottabb, nagyon okos, az apjára üt, mindketten focirajongók, s fociznak is. A menyünk, Ildikó pesti lány, nagycsaládból való. Neki köszönhetjük, hogy a lányok akcentus nélkül beszélnek magyarul. Ez óriási dolog! Úgy mentek óvodába, hogy nem tudtak angolul. Nekik az anyanyelvük igazi anyanyelv Virág most tizenhárom és fél

éves, Ő az érzékenyebb alkat, kiskora óta nyaranta ott van a csopaki művésztelepen. Ő volt a legkisebb, de a nagylányok is befogadták, Itt nemcsak rajzolnak, de filmeket néznek, és nagyszerű előadásokat hallgatnak. Világ lubickol az egészben. Az, hogy ő ennyire kötődik Magyarországhoz, az nagy részben Csopak érdeme. Engem is meghívunk, s néha tanítom is a fotósokat. Virág egyszer odasúgta, Pépa, olyan jó, hogy te itt nem a nagy apám vagy, hanem Tanár úr.

• **Pépa?**

• A Péterpapából hozta össze Virág, én meg élvezem a nevem meg a kapcsolatunkat Most nyáron *József Attilát* tanítottam neki. Ültünk a díványon egymás melleit, ő mondja: *Dolgozni csak pontosan, szépen,* Jaj, mondom. Virág, annyi mindent szeretnék még átadni neked! Ne félj, Pépa.

sok mindent adsz még, és megölelt. Virág fuvolázik, és megszereztem a Tavaszi szél vizet áraszt fuvolaátiratát. Amikor elküldtem neki, ezt írta vissza, te. Pépa, én ettől elolvadok...! Ahogy megy az idő, egyre jobban hiányoznak. Csak a nyári vakációra jönnek haza. Editet még jobban megviseli a hiányuk. Nekem sok az elfoglaltságom tanítók, fényképezek, új könyvön dolgozom, két év múlva nagy kiállításra készülök. Betöltöttem a hetvennyolcat, de nem úgy élek, és főleg nem úgy gondolkodom. De az, hogy messze van a család, az egyre fenyegetőbb, egyre rosszabb. Virággal Skype-on beszélünk. Van, hogy fél órát fuvolázik nekünk. Mindenfelét, amit tanult. De a végén mindig a Tavaszi széllel búcsúzik, Utána sokáig visszhangzik bennem. Virágom, Virágom...

Nők Lapja 2015/48

Pásztai Ottó

A nagyváradai Cziffra család

Nagyvárad és Bihar megye társadalmi és közéleti kultúrájának fejlesztésében, hervadhatatlan érdemi munkát fejtett ki a Cziffra család. *Cziffra Gerő* már a 19. század ötvenes éveiben, mint e város életének egyik vezér-egyénisége tűnt fel. Felesége, *Markovits Berta* (Medgyesborzás 1850 – Nagyvárad 1916). Testvére *Cziffra Fanni*. Fia, dr. *Cziffra Kálmán* előbb, mint főszolgabíró, majd pedig, mint Nagyvárad főispánja tevékenykedett a polgárság érdekeiért.

Dr. Cziffra Kálmán (Nagyvárad 1874 – Nagyvárad 1950) Főszolgabíró, aljegyző, főispán, képviselő Középiskoláit kitűnő eredménnyel végezte a Premontrei Főgimnáziumban, majd jogi tanulmányokat folytatott. A diploma megszerzése után közhivatalt vállalt, s rövidesen főszolgabírói feladatokat látott el, a biharkeresztési járásban, ahol tizenkét évig tevékenykedett. Érdemei elismeréseként vármegyei aljegyzőnek

választották. Felesége, *Zathureczky Paulina*. 1916-ban Berettyóújfalu választott országyűlési képviselője. 1917-ben *Hlatky Endre* halála után, Nagyvárad város főispánja lesz. Egy kiváltságos tehetséggel megáldott, erős intellektus, egész energiáját és munkaakarátát vitte be a főispáni állásba. Ám az első világháború sajnos beleszólt a békes építők munkába. Az ország második legnagyobb vármegyéje, Biharország intézményeiben, népében és vezetőségében hatalmas küzdelemre kényszerült azon viszonyok között, amelyekbe a négyéves háború belekényszerítette. Több, mint félmillió embert gondozott, dirigált, etetett az óriási, egy pillanatig sem akadozó gépezet, amely Bihar közigazgatása volt. A világháború előre el nem képzelt dimenziói, emberélet és anyagpusztításban, a kereskedelmi forgalom és közlekedés megbénításában és minden egyébben, melyek a húszas éveket a kultúremberiség életének legválságosabb korszakává tették, hihetetlen változást idéztek elő az emberi együttélésnek régi formációjában és emberfeletti feladatokat róttak azokra, akiket sorsuk a város élére állított. Ebben az időben a termelés, útépités, javítás, aratás munkáinak egy jelentős részét, hadifoglyokkal végeztették a járásokban. Dr. Cziffra Kálmán intézte a hadifoglyok munkáltatását a vármegyeházán és nem csak itt, hanem országos jelentőségű volt az a terveze, amely a hadifoglyok munkábaállításával megmentette az ország termését. 1916-ban az erdélyi menekültek segélyezésével végzett munkával bebizonyította, hogy a szív és a fokozott kötelességtudás embere, s élén állott minden hadsegélyező és a háborús évek nehézségein könnyítő munkának! Az impériumváltás után itt maradt a nagyváradai magyar közösség kiváló tagjaként, végezve nemzetmegtartó tevékenységét. Közhivatalából felmentve, a Bihar megyei Takarékpénztár ügyvezető elnöke lesz, s az intézmény érdekeltiségehez tartozó iparvállalatok igazgatósági tagja. Emellett az Erdélyi Római Katolikus Népszövetség alelnöke, az Országos Magyar Párt központi intéző bizottságának tagja, valamint a Nagyváradai Katolikus Népszövetségnek is elnöke, s mint ilyen, a keresztény magyar szellemiség hordozója. Tagja a Jászói Premontrei Öregdiákok Egyesülete vezetőségének. 1938-ban mint az Erdélyi Római Katolikus Népszövetség alelnöke, részt vett a budapesti III. Eucharisztikus Kongresszuson, s ott rövid beszédet is mondott. 1923-ban megalakult Gödöllőn a *Jászópremontrei Iskolák Barátainak Szövetsége*. A Szövetség célja volt az összetartás, egymás iránti barátság. A Rend, annak intézményei és az új tanítványaira való odafigyelés, a végzett diákok továbbtanulásának elősegítése. 1940–44 között dr. Cziffra Kálmán ismét Bihar megye főispánja lett. Az 1942–43-as tanévben megindult az előkészítő munka, melyben dr. Cziffra Kálmán, dr. Hlatky Endre nagyváradai főispán dr. *Schiffert Béla* apostoli kormányzó helynök, dr. *Soós István* polgármester és dr. *Thury Kálmán* ny. táblaelnök vettek részt. 1943. június 29-ére tűzték ki a Szövetség nagyváradai tagozatának megalkulását. Igen nagy számban gyűltek össze a régi nagyváradai tanítványok. Sok évfolyam, az ötvenes évektől egészen a húszévesekig, ekkor tartotta érettségi találkozóját, úgy, hogy a renovált díszterem egészen megtelt a régi tanítványokkal, akik mind vezető, vagy más fontos szerepet töltek be Nagyvárad és Bihar megye életében. Dr. Cziffra Kálmán korelnök az előkészítő munka során kialakult álláspontnak megfelelően javasolta, hogy a kerületi elnöki teendőket bízzák dr. *Hlatky Endre* főispánra. Az alakuló közgyűlés egyhangú lelkesedéssel választotta meg dr. *Hlatkyt*. Dr. *Gerinczy Pál* prépost-prelátus köszöntőjéből idézek néhány

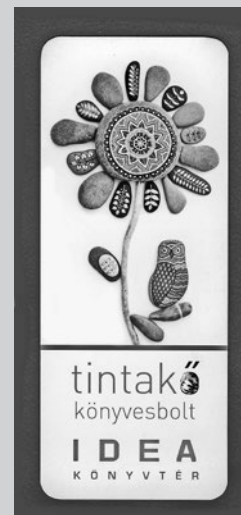
gondolatát. „*Úgy hiszem, mindnyájan érzünk és hordozunk magunkban valamit abból a szellemből, melyet tanáraink közöltek velünk s annak a tanító és neve-lő munkának hatásaiból, amelyek e falak között alakítottak bennünket és fejlesztették szellemünket. A közös szigma ugyanannak a kéznek a nyoma mindnyájunk lelkén, állít bennünket egymás mellé és mint a középkori templomok kövei a mesterek jeleivel, úgy vagyunk mi is megjelölve e közös szellemi örökséggel!*” Dr. Cziffra Kálmán szálás alakjával, hófehér hajával olyan volt, mint egy pátriárka... Mindenki tisztelte, szerette s nagyrabecsülte egyenes jellemét, segítőkészségét!

Ifj. dr. Cziffra Kálmán (Biharkeresztes 1903 – Budapest ?) Jogász, köztisztviselő, a szalárdi járásban a csendőrség vezetője, a Szent Imre Kollégium elnöke A Nagyvárad Premontrei Főgimnáziumban érettségizett 1920-ban. Bár Budapesten beiratkozott a Műegyetemre, de egészségi okokból kénytelen volt félbeszakítani. Majd a Tudományegyetem Jogi fakultásán 1930-ban szerzett diplomát és ledoktorált. Már egyetemi hallgató korában (1927) belépett a székesfővárosba tisztviselőnek a Jogi osztályra. Lelkiismeretes munkája elismeréseként fokozatosan haladt előre a hivatali ranglétrán. Ezzel egy időben a Szent Imre Kollégium Ifjúsági klubjának elnöke lesz, széles körű tevékenységet bonyolít, remek szervező. Hasonlóképpen szinte minden ifjúsági mozgalomban – abban az időben – tevékeny munkát fejtett ki Széles látókörű, kitűnően felkészült vezetői képességekkel rendelkezett. Életét és pályafutását a közösségért áldozatot vállaló, fáradhatatlan tenniakarás jellemezte. Ebben is édesapja példáját követte. Számatalan szakcikke jelent meg, s a jogalkotók is figyelembe vették javaslatait.

Dr. Cziffra András (Biharkeresztes 1911 – Budapest 1988) Jogász, újságíró, zenekritikus, sportvezető A Premontrei Főgimnáziumban tanult mindaddig, amíg az iskola működése elé akadályok nem gördültek. Ekkor Budapestre ment és a Munkácsi utcai Reál-gimnáziumban érettségizett. Utána jogi tanulmányokat végzett, majd jogtudományi doktorátust szerzett. Már egyetemi hallgató korában eljegyezte magát az irodalommal és az egyetem jogi szemináriumának kiadványában, feltűnést keltő szaktudással írt jogi szakcikkeket. 1931-ben újságírói pályára lépett és mint kiváló képzettségű zenekritikus a *Budapesti Hírlapnál* kezdte újságírói pályáját. Az újság szerkesztője látva rátermettségét, tehetségének újabb érvényesülési teret nyitott akkor, amikor a lap egyik legfontosabb munkakörében, a külpolitikai rovathoz osztotta be. Parlamenti tudósításait az illetékesek nagy figyelemmel kísérték. Zárt körben gyakran kikérték a véleményét a nemzetközi politikai helyzet értékelésénél. Gyakran járt nyugat-európai országokban, s jó kapcsolatot ápolott a szakma jeles képviselőivel. Igyekezett távol tartani magát a szélsőséges politikai csoportosulásoktól. Mivel világosan látta a második világháború várható végkimenetelét, többször is hangot adott angol barátságának, nem kis veszélynek téve ki magát... Igen aktív szerepet vállalt a MAC sportegyesület vezetőségében, főként az atlétikai szakosztály tevékenységét kísérte figyelemmel s támogatta őket. Országos hírű bridzversenyző is volt évtizedekig. Bár nem igazán rajongott érte, kinevezték osztályvezető helyettesnek a Belügyminisztériumba.

Cziffra Berta (Nagyvárad 1902 – Nagyvárad 1994) A Katolikus Missziós Leányklub elnöknője. A Premontrei Főgimnázium első magántanulói között szerepelt, mert a nők akkor csak magántanulóként szerepelhettek a Főgimnázium diákjai között. Mint az egykori okiratokból (bizonyítványokból) kiderül, azok a leányok, akik vállalkoztak, mint magántanulók gimnáziumot végezni, nagyon komolyan vették feladataikat, s szinte mindannyian kitűnően vagy jelesen végeztek. Cziffra Berta is közéjük tartozott, s mindvégig kiváló tanuló volt! Emellett részt vett a gimnázium minden nyilvános ünnepélyén, valamint az Önképzőkör és a Zeneegylet tevékenységeiben. Érettségi után, mint a keresztény társadalom kiváló tagja, a Katolikus Misszió Leányklubjának elnöknője, részt vett minden kulturális, egyházi tevékenységben. Lelkesen foglalkozott a szegénysorsú gyermekekkel, részt vállalt az Árvaház felügyeletében, problémáik megoldásaiban. Az 1930-as évek második felében, nagy örömmel és értékes tapasztalataival csatlakozott a *Scholtz Klára* szociális nővér (szürke apácák) által vezetett Katolikus Nőegyletbe, a mónikásokhoz. Az évek folyamán együtt, igen sok értékes tanfolyamot, missziós előadást, műsort rendeztek. A találkozóikat folyamatosan és rendszeresen kététhetente tartották s a mónikás asszonyoknak egész életre szóló élményt szereztek az ott hallottakkal, közös programokkal. Volt elsősegély-nyújtási tanfolyam, családi gazdasági tanácsadás, ételreceptek, novellák, versek stb. Évente megrendezték a Karácsonyi vásárt, amelyen a tagok készítményeit árúsították: iparművészeti cikkek, sálak, pulóverek, kesztyűk, szalvéták, gobelinek, horgolt terítők, üdvözlő lapok, karácsonyfadíszek, tea, sütemény stb. A befolyt összeget a szegény sorsú gyerekek felruházására, lábbelik vételére fordították. Igen szép életkort ért meg, teljes szellemi képességek birtokában.

tintakő könyvesbolt – IDEA könyvtér

A kínai bölcsélet szerint, a TINTAKŐ az egyetemes tudás négy kincse közül az egyik.

Üzlet és webáruház, melyben gyermek- és felnőtt irodalom, pedagógiai, drámapedagógiai, művészeti-nevelési szakkönyvek, erdélyi magyar kortárs irodalom, szakirodalom Magyarországon a legszélesebb választékban, készletről és rendelésre, valamint

az erdélyi örmény, örmény témában a leggazdagabb ajánlattal várja Önt

a Marczibányi Téri Művelődési Központban
(1022 Budapest Marczibányi tér 5/A),
hétköznap 10-18 óráig.

Elérhetőségek: 06 30 9766 246, 061 212 2820,
www.konyvesbolt.marci.hu,
www.facebook.com/tintako

Tárgyév: 2015

	A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített beszámolója és közhasznúsági melléklete	PK-142
---	---	--------

Szervezet neve:

Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület

Az egyszerűsített éves beszámoló mérlege <small>(Adatok ezer forintban.)</small>			
	Előző év	Előző év helyesbítése	Tárgyév
ESZKÖZÖK (AKTÍVÁK)			
A. Befektetett eszközök	120		120
I. Immateriális javak	120		120
II. Tárgyi eszközök			
III. Befektetett pénzügyi eszközök			
B. Forgóeszközök	955		3 249
I. Készletek			
II. Követelések	14		14
III. Értékpapírok			
IV. Pénzeszközök	941		3 235
C. Aktív időbeli elhatárolások			
ESZKÖZÖK ÖSSZESEN	1 075		3 369
FORRÁSOK (PASSZÍVÁK)			
D. Saját tőke	1 019		3 367
I. Induló tőke/jegyzett tőke	2 388		2 388
II. Tőkeváltozás/eredmény	-1 831		-1 369
III. Lékötött tartalék			
IV. Értékelési tartalék			
V. Tárgyévi eredmény alaptevékenységből	462		2 348
VI. Tárgyévi eredmény vállalkozási tevékenységből			
E. Céltartalékok			
F. Kötelezettségek	56		2
I. Hátrasorolt kötelezettségek			
II. Hosszú lejáratú kötelezettségek			
III. Rövid lejáratú kötelezettségek	56		2
G. Passzív időbeli elhatárolások			
FORRÁSOK ÖSSZESEN	1 075		3 369

Kitöltő verzió:2.69.0 Nyomtatvány verzió:5.3

Nyomtatva: 2016.02.19 08.43.11

	A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített beszámolója és közhasznúsági melléklete	PK-142
---	---	--------

Szervezet neve:

Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület

Az egyszerűsített éves beszámoló eredmény-kimutatása <small>(Adatok ezer forintban.)</small>									
	Alaptevékenység			Vállalkozási tevékenység			Összesen		
	előző év	előző év helyesbítése	tárgyév	előző év	előző év helyesbítése	tárgyév	előző év	előző év helyesbítése	tárgyév
1. Értékesítés nettó árbevétele									
2. Aktivált saját teljesítmények értéke									
3. Egyéb bevételek	3 405		6 242				3 405		6 242
- tagdíj, alapítótól kapott befizetés	212		172				212		172
- támogatások	3 193		6 070				3 193		6 070
- adományok									
4. Pénzügyi műveletek bevételei	1						1		
5. Rendkívüli bevételek									
ebből:									
- alapítótól kapott befizetés									
- támogatások									
A. Összes bevétel (1+2+3+4+5)	3 406		6 242				3 406		6 242
ebből: közhasznú tevékenység bevételei	3 406		6 242				3 406		6 242
6. Anyagjellegű ráfordítások	2 827		3 309				2 827		3 309
7. Személyi jellegű ráfordítások	52		135				52		135
ebből: vezető tisztségviselők juttatásai									
8. Értékcsökkenési leírás	56		0				56		0
9. Egyéb ráfordítások	9		450				9		450
10. Pénzügyi műveletek ráfordításai									

Kitöltő verzió:2.69.0 Nyomtatvány verzió:5.3

Nyomtatva: 2016.02.19 08.43.11

A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet
egyszerűsített beszámolója és közhasznúsági melléklete

PK-142

Szervezet neve:

Erdélyi Örmény Gyökerek Kultúrális Egyesület

Az egyszerűsített éves beszámoló eredmény-kimutatása 2.

(Adatok ezer forintban.)

	Alaptevékenység			Vállalkozási tevékenység			Összesen	
	előző év	előző év helyesbítése	tárgyév	előző év	előző év helyesbítése	tárgyév	előző év helyesbítése	tárgyév
11. Rendkívüli ráfordítások								
B. Összes ráfordítás (6+7+8+9+10+11)	2 944		3 894				2 944	3 894
ebből: közhasznú tevékenység ráfordításai	2 944		3 894				2 944	3 894
C. Adózás előtti eredmény (A-B)	462		2 348				462	2 348
12. Adófizetési kötelezettség								
D. Adózott eredmény (C-12)	462		2 348				462	2 348
13. Jóváhagyott osztalék								
E. Tárgyévi eredmény (D-13)	462		2 348				462	2 348
Tájékoztató adatok								
A. Központi költségvetési támogatás	950		4 450				950	4 450
B. Helyi önkormányzati költségvetési támogatás	1 500		450				1 500	450
C. Az Európai Unió strukturális alapjaiból, illetve a Kohéziós Alapból nyújtott támogatás								
D. Normatív támogatás								
E. A személyi jövedelamadó meghatározott részének adózó rendelkezése szerinti felhasználásáról szóló 1996. évi CXCVI. törvény alapján kiutalt összeg	215		230				215	230
F. Közzolgáltatási bevétel								
Az adatok könyvvizsgálattal alá vannak támasztva. Könyvvizsgálói záradék ☐ Igen ☒ Nem								

Kiegészítő verzió: 2.69.0 Nyomatvány verzió: 5.3

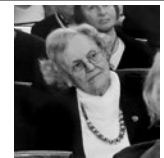
Nyomatva: 2016.02.19 08.43.11

Az EÖGYKE 2015. évi egyszerűsített beszámolója és közhasznúsági jelentése teljes terjedelemben a www.magyarormeny.hu honlapon olvasható.

Szomorújelentés

Drága Jó Édesanyánk, köszönjük, hogy
Édesapánkkal együtt ilyen sokáig Veletek lehettünk.

Mély fájdalommal tudatjuk mindazokkal, akik szerették és ismerték, hogy

Borbély Bartis Júlia Katalin

(marosvásárhelyi nyugalmazott jogász)

szeretett édesanya, nagymama, testvér, feleség, és szerető rokon, életének 85. évében,
2016. március 27. napján csendben követte férjét és megtért teremtőjéhez.

**Drága Édesanyánk temetése Budapesten, 2016. április 05-én megtörtént
a Fiumei úti Sírkertben, római katolikus szertartás szerint.**

Szomorúan értesültünk arról, hogy

Budai Merza Pál

az erdélyi örménység oszlopos tagja

2016. május 2-án elhunyt.

Temetése május 4-én 15 órakor Gyergyószentmiklóson megtörtént.

Isten nyugtassa!

Emléküket kegyelettel megőrizzük!

Ferenc pápa örményországi apostoli útja

Örömmel készül az örmény közösség a pápa látogatására, amelyre június 24-26. között kerül sor. A Szentszék által közzétett program igen sűrű: a pápa lerója kegyeletét az 1915-16-os népiártás áldozatai előtt, együtt imádkozik a békéért és közös nyilatkozatot ír alá az örmény apostoli egyházzal, valamint találkozik a helyi katolikus közösséggel.

A csíkszépvízi örmény katolikus templomot – az eredeti állapotába történő helyreállítása után –, 2016 május 21.-én Dr. Jakubinyi György, apostoli kormányzó búcsús mise keretében megáldotta

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület folytatja a **pénzadományok gyűjtését** az erdélyi magyarörmény közösségek részére. Pénzbeli adományok az egyesület bankszámlájára befizethetők.

Bankszámlaszám: Budapest Bank Rt. Királyhágó fiók: 10100792-72594972-00000007

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület székhelye: 1015 Budapest, Donáti utca 7/a.

Postacíme: 1251 Budapest, Pf. 70. **Tel/fax:** 06(1) 201-1011

Elnök: dr. Issekutz Sarolta

ERDÉLYI ÖRMÉNY GYÖKEREK – füzetek

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület kéthavonta megjelenő kiadványa

A kiadványt támogatja:

a Fővárosi Örmény Önkormányzat (1054 Budapest, Akadémia u. 1. I. emelet 179, telefon: 332-1791)
(fovarosiormeny2014@gmail.com, www.fovarosiormeny.hu)

Nyilvántartási szám: 2.2.4/78/2002.

Felelős főszerkesztő és kiadó:

dr. Issekutz Sarolta

Munkatársak: Dr. Sasvári László, dr. Issekutz Sarolta, Bálintné Kovács Júlia (Kolozsvár)

Szerkesztőség: 1251 Budapest, Pf. 70. Tel/Fax.: (1) 201-1011

Lapzárta: minden páratlan hónap első hétfőjén!

Tördelés: Gulyás Zsolt

Nyomdai munkák: Pannónia Nyomda Kft.